

JELES ANDRÁS
SZENVEDÉSTÖRTÉNET

Hommage à Sárközi Márta

Nyitány

A színpadon szimfonikus zenekar, zenészek - ahogy illik -, estélyiruhás hölgyek és urak, frakkos karmester közében. A maestro beint, a zenészek játszani kezdenek - de csak halk surrogás, nyikorgás, dörzsölődés hallható: a muzsikálás esendő melléktermékei.

A középről (süllyesztőből) egy budi-szerű építmény - magánzárka - emelkedik a magasba, ajtaja kitárul: darócban, mezítláb az Elítélt lesz látható.

Csend. Amikor az Elítélt halkan beszélni kezd, elered a hó.

*(Mivel a szerző meggyőződése szerint az itt következők **valóban** nyitányként funkcionálnak, elengedhetetlen, hogy a beszéd a zenekari hangzásokkal összeszerkesztve egységes hatást keltsen, - egyszóval kompozícióra, zeneszerzői közreműködésre van szükség.)*

ELÍTÉLT: ...Kezdetben - in the beginning - olyan setét volt, hogy ha pofoncsaptak volna valakit, nem lehetett volna vallomást tenni, ki cselekedte.

Ezen kijelentést oda módosítom, hogy lehetett volna vallomást tenni, mert a bálvány is, az ki az útfélen áll, a muszájra danolni kezd, ha kiverik a fogát.

Elég az, egyenesen szórén megnevezve, hogy setét volt; a népek csak szuszogtak, vakoskodtak, lökdöztek, egymáson csingolódtak, toszakodtak, mindegyik élni akart szakadásig; bűdös, koporsószabású torkuk tátva volt - hol mit kapnak, hirtelenséggel elnyeljenek. Az óvatosak, illetőleg az arisztokrata-természetek penig ezféle készütséggel iparkodtak a levegőnek kiseded korpuszkuáit símán szállítani té- s tova a huzatban, tekintettel azon körülményre, hogy netalántáni okádás a setétben bizonyos fölzúdulást, öklelést, taglalást vonna maga után, felütné fejét az emberségben az erőszak.

Amint fel is ütötte: a méh-seren, égett boron, rumpuncson s társain való italozás egy rút, fekete, sánta embert - mindez még akkor nem látszott, csak várgyá! - azon kijelentésre ragadott, miszerint a paraszt seggiből hetediziglen is kibújik a kapanyél, amely kijelentéstől viszont egy éktelen cipóhátú, nagyajakú férfiú megszédült idegességibe, mértékletessége nem tudni hova lett, valahogy érzékenyen érintette a provokáció és - mivel egy görbe szék volt vele -, avval taglotta gerincen s nyakon azt a setétes, kecskebűzű sántát, és ettől, éppen ettől! Mind az romolhatatlan jövő-menő tsillagocskák, körbenjáró planéták s univerzumok felfénylettek akkor aztán bújába vagy mibe, az rút, fekete ember lefeküvék, lábához téteti a kancsót, - kevésbé dúdolgatott - osztán csak meghólt.

Örültek is rettenetesen mind az emberek a világosságnak! Babos Gergő mindjárást hazatért és tsetsemő leánykáját az bécsi patyolat ingecskéből kibogozá, s az otthon csöndességibe az ebédlő nagyasztalon a faszát kivetette s olyatén pléh-kanál mosolygású hódvilágon a szűzet megfertezte.

Meg kívánom még jegyezni, mivel tematikailag is itt kell említenem, hogy találtatott ott közel egy katona-borbél, ki szélyes jókedvibe valamicsudás puskának vasvesszejével az kéznél lévő vízholdó kisleányt igen verte.

Az elmondottakat szeretném kiegészíteni avval, hogy ezen borbél idő múltával kijelentette, hogy ilyen a sors, azelőtt néhány esztendővel csaknem zibongott a házam az sok gyermektől, íme, most síri csendesség vagyok, asse tudom, hova legyek immá.

Körben az sok nép is azalatt, az maga dolgában vakoskodott: egy kellemes modorú egyházfi, ki mélyen az orrába beszélt a szentséges Liliumok völgye nevű evangéliumi kompendiumot a kezébe vette, mivel abból olvasott volna aztán, de megkáromolván, a földhő csapta, azon ugrált, s felfelé, mondván: a nagy hatalmas, dögös pestisből immá kijöttem, eléldégelek a jószágocskán, baszom a lelketek gyökerit, eztet itten hagyom tinéktek, azzal gatyáját feloldozá, és leguggolt egy cifra, gyöngyházzal rakott ládácska mellé, oszt nagy hirtelenséggel, de mégsem öngyilkoló, pogán módra a meggyszín, bársony szőnyegre a undokságot magából el-kibocsátá, elsőbb a vizelés jött a maga rendin, de osztán a vastagja is reájüve, dictum-factum, itten hagyom néktek ezen posteritást.

Erreföl egy Magyariné az magácska mezítelen seggit szintén fölmutatá, ütögetvén a földogáló szellőtskébe tenyérrel az szörnyű fútatóját, mondván: ímé annyit számítász te nekem, mint az flátusz, azzal mezítelen szájjal elmosolyodék.

Felszólamlék akkor lónyúzó Sárdy: ennye, beste kurvátska, taval kérdeztem az gyermek felől, hogy-mint lett meg, satöbbi, azt mondta, elesett - benne az édes teherrel -, mikor kigyűtt az ajtón, a gyerekecske pediglen halva lett, de ugyan ő maga metszette el, - elsőbb a köldökét, majd a torkát s egy éjjel a moslékos vödörben hagyta, nem tudom, kellett-é a malacoknak.

No görbén beszélsz, lósintér, mintha a lüderc fosta volna a szovadat, de lásd, tanúhatsz tőlem - válaszolta Magyariné - szeretném látni, ki szarik itt fényes ez világon búzösbet nálamnál, Kend, aki oly csendesen, véknyan húgyozik, mint a rettentő Sárga Császár, farka tsóváló palotapincse illetve ebe, kend, Lóbőr úr, vélem is épp oly csendesen beszéljen, mert elnémítom, mint a bölcsős infánsot szokták, isz kegyed, amíg csak mászkál az menyecske hasán körbe-körbe, nem is tudom, tetű-é vagy miféle.

No, ennek végire menvén, fogja az felette moslék ember magát, asztal-hon üle, mert korcsma vala, ahon mind e szóváltás megesett, vágott egy jó darab kenyeret, s bódult fővel, lassúdan, szomorkáson mártogattya vala a hódvilágot, míg elfogy a kenyér és az universzum, mert ott úszkált a Hold mind az fémcsillagokkal veres pocsétába, az asztalon.

Kérdésre kijelentem és élő nyelvemmel eládom és megvallom, a szentséges igazsághoz most és a jövőbe is... hogy a faszbba mondjám... úgy van, ahogy mondom, elhihetik, legyen a te szavad igen és nem, lényeg a lényeg, mulatásának utósó éccakáján, Lónyúzó hajnal előtt fölkel, hazament, s az ágynak közepibe akkorát okádék, mint egy tál... ezt most helyesbíteni szeretném tisztelettel. Akkorát okádék, mint a hóstatbéli borbél boltja fölött tsikorgó szimbolikus, de viszont zödes penészs szín cégér, s a híves lepedővel és selem-paplannyal azt az undokságot bétakará, azzal búcsúzatlan ez világból elmene. Pih, pih, eltelik a ház búzzal.

Demég a világnak, ha éccaka is, nincsen vége, iszen csak mastan csináltatott, ámbár - ihol! még élten élő, hányaveti fennhéjázó emberiség, jól figyelj! minden órán az halálnak horgán fennakadhatol, de haggyuk el, menjünk rá nézdegélni, mit mutat az orbis pictus!

Nohát ezen elromladozott, s félkaréjban megmocsokolt, ülődeckát formázó Kárpátok medencéjében egy jóasszony Mária nevű szolgálóját egy kemencében hagyott kenyérke miatt, hajánál fogva az sáros udvarra vonssza (az mondott kenyérnek ellopását gyanítsa, ugyi, s felindul): az gyermek-leánkát addig öklözi, fejét üti, hogy füléből-szájából az vér jár vala, de még a kovászból is azon rongyos, pogán kredencen vér loccsana ki s patazkzik elő, akár az Vesuvius lágy, bűdös földjéből büfögnek kifele kínköves gőzök, - osztán egy cserággal lámtsak agyban s főbe csapdossa s ezzel sem elégedvén meg, a forró kásából egy kalánnal az szeme közti vág a jámbor cselédnek, kinek úgyszólván semmi része nem vala még a világban.

Erre osztán mindenek csudájára egy csecsszopó gyermek felszólal a feredőben, mondván: Anya, jösszte, jaj a világnak, jaj neked is, anya hívlak vala hozzám és nem jövől, jaj nekem is, mert veled többé nem szólhatok, - és elcsendesedék, mint azféle semmicske gyermek, ki az anyja tejével immá megelégtült, hiában hajol a szülő-anyja hozzá a cicivel, hesseget, pisseget, dúdol neki irgalmatlanul, az gyermek csak néz, mint aki gondolkozik, álltak a népek körben, akár a mennykő-csapta fák, ekkor a gyermek a lámpa kormával felírta a köpölepedőre ezen szavakat: „Ezen hegyeket ki tsinálta?”

Akkor érkezék egy szalmaportékás, valami bábkészítő, felfogja ölben az gyermekágyas fejérszemélyt, csecsit megszopja, tejét manu violata markában fejé és megissza, kendtek meg igen szépen megszűrjék az gyermek feredőjét, hogy semmi szőr bene ne legyen, vetete hátra az asszonyoknak, azzal sóhajtott egyet, s csak azféle tejszínű pára maradt mindössze utána. „Erre igyunk legelébbis valami sampányért!” - rikoltá akkor egy maga alfelén tsúszó-mászó, zödes szakállú emberke, „hass, alkoss, gyarapíccs” - hangsúlyozta az a nyomorult, kopott potrohát nyiszálva kacéran, két kicsi bitócskát fogott kezeibe s úgy lökdöződött, nohát, ittak is, ki vedérből, ki feresztőkádból, éjjeli edénből, csuporkából, tentatartóból, köpötsészéből, tülökből, irrigátorból, keresztelőmedencéből, csigabigából, tsizmacskából, némelyek pediglen az megdűtött némberek publikánszín alfeléből.

- „De haddjárjon” - mondták ezen némberek, s megvonyíták az havas gleccserjárta, büszke válluk, - aziránt való tekintettel, hogy az elszánást *adekváltan* kifejezzék, nem számít, isz úgysem hagyja immá rajtunk szarát az születő gyermek, tehát mongyuk spontán, egyetemesen, hogy valamint az patyolat-pendely libeg a szárítókötelen, oly kedvesen, fájón pilinkézik szemeink elejbe az *közjó*!

Éppezér: igyál testvér, vedd tőlünk - nem ugyan híves kantsóból, hanem igyenest a Hádes pitvarából, mer nem sajnájuk tölled, megtudod immá, milyen az, ha elcsendesít, torkodba veri minden szovadat a *közjó*, amelynek, mit szólsz tülle! - mink vagyunk az *letéteményesi* - féltucat némberek fertály órát cuppogtak, göcögtek, visítottak ezen hitván szavacskán, mint macska az sebhedt egéren... Jelentem, ez nem teljesen fedi a valóságot, tehát szavamat oda módosítom tisztelettel, hogy körben az harangok, usque 25-öt beszéllettek addig egy-kedvűen - holott rakással hevert az ganéjdombokon az gyermek az éhség miatt, ki halva, ki gyengécskén vergődve, és peselt, szemetelt reájok ottan-ottan azon égne álló, főfordított Vénusokból a sampányér, brillantos boglárka-formán, pözsge az anyák kalamárisából az CordonRouge, és megírá cifra jellel ama setét, sulfuros torokból az hápogó kisededekre menő spáciumot. Lám, nem győzik enni az ebek a sok dögöt, csak forgolódnak, leffegnek és orral bökkik, az ki nézi őket tátott szemmel, hinnéd homályos tavon kökényből, mandola tokjából tsinált ladik vagy sajka remeg mozdulatlanul.

Az holtak tetemiből imitt-amott derék férgek kunkorodtak, azmineműt legyek szoknak az húsba rakni.

Kérdés után kijelentem, hogy a *homályos tó* kifejezéssel a meghalt illetve csak haldokló gyermekek szemefehérjére céloztam, és a *ladik* illetőleg *sajka* kifejezés - én nem is értem, mi akarna lenni. Arra vonatkozó kérdés nélkül fentiekhez hozzá kívánom fűzni, hogy a *ladik* illetve *sajka* szavakat legszívesebben visszavonnám. Meg kívánom még említeni, hogy volt egy vénember is, sípolva, bajosan lélegzett a gyengeség alatt, tántorgott vala, mint a láng az fogyatékos gyertyán, valamicsudás görbe, aszú ággal az undokság közt keresgél, koronként amit kapott, az dirib-darab gyerekecskék, tagok között, nagy hirtelenséggel a szakálla alá csapta azon hol-mit.

Kérdésre mondom, közelebből nem tudnám az eltulajdonított tárgyakat megnevezni, mert konkrétan nem láttam. Majdnem elfelejtettem megemlíteni, hogy hevert ott egy három-négyéves forma kicsi leán-személy mind vérbefagyva, az lába, karja egy zsineggel olyigen meg vala kötve, hogy teljességgel az húsába vágott az sineg, vagy kötél, olyanformán, hogy az gyermek húsa mind béborítá az kötelet föl-buggyanva a szorításból kétfelől.

Kisvártatva meg fogtam volt hallani, amit ezen sidó-szabású vénecske az mondott szakállnak mesélt, aszongya: „no, már világ csudái vagy-tok, hogy szállhassak eztán csendességgel az én koporsómba köztetek, immá, barátim, mind az kegyelmes haláltól, mind az élettől elvettétek a kedvem”, item, az én víkony ítéletem szerint idejekorán mondotta

eztet ez sidó, azféle reggel-evő ifjacska hirtelenségivel, mert fogott találni ott a gané relikviáival mézes harmóniában elfeküdt egynehány inges fehérszemélyt, ennen nyakukba függesztett tsetsszopóval - íme, te sidó, ezfélére mit mondanál? Iszen az üdő telten telik s már ugyan el is tölt, mégsem akasztottak különb gusztussal, mesterséggel azféle portékát, valamint az gyisznó egyetmásocskáit az füstre.

De tám nem fogta volna elhagyni az szakállas vén akkor sem az hiábavaló beszédek, ha az komplett históriát nagy hirtelenséggel valamint egy bokor ibolyát az pohárban megpillantsa - iszen csak vesztegette az maradék lelkit fehéren libegve, midőn a szó is alig ért ki belőle: - „Miért is jöttem ki az én anyámnak méhéből, hogy nyomórúságot lássak és napjaim gyalázatban végződjenek!” - s hogy ezeket mondta, a világ pörgött, zergeté a históriának bőribe a sok hiábavalóságot: ehol egy asszon irtózatot férfiszerszámot fabrikált magának s avval - természet ellen - vászoncselédekkel, fickó leányokkal éktenkedék, s látom szemeimmel azon dajkát, ki boldogtalan lévén, a maga gyermekét az perváta mélyire vetette, utóbb az élésért egy gyermekes jóasszonyhoz dajkának elszegődött, de rendszerént a kertbe félremenvén nyegések közt az tejét kifejte, hogy az kisedet tejet ne nyeljen, s az is megesik hogy az nyegések közt félen fordulván magának nevetgél, na, osztán végire menvén, a szakállas ember ezeket mondta: - „Miért is jöttem ki az én anyámnak méhéből...” - satöbbi.

Kijelentem, hogy megértettem a jóindulatú figyelmeztetést, azt tetszett mondani, hogy írd meg, amiket láttál, és amik vannak és lesznek, azután elhangzott az is, hogy tudom a te dolgaidat, az a neved hogy élsz és immár halott vagy, tehát mindezt tudomásul vettem és most kijelentem:

Láték egy maga tetemét kegyetlen hóhér módjára gyilkoló asszonyt, elholt szerelmes társa gyenge hullája mellett, az hegy oldalába vájt, kemenceszabású sírban, szüntelen erős nagy rívással, immár ötödik napja kiaszva, étlen.

És láték egy kecskefej-formájú csipkés dombon három keresztet, azkikre latrokat vassal felszegeztek, az vérük frissen pözsög a sebekből, még el nem aludott, a száruk csontja megtörve, nyögnek: önsúlyuktól kínszengett, magok kolonca. Az fémes kövekkel kirakott setét ég alatt híves szél hozza reájok azon özvegy panaszolkodását.

Egy tetemes, lándsás darabont, akit vigyázni állattak az fáraszegezett szövények őrzésére (az ég madarainak gyomra legyen a koporsójuk, így szólt rólluk az ítélet) megunván ezen szőlőkacsa formán, hon az távolból, hon közlől, egy másan áthajlongó nyegdécselés, rívás, sóltározásit, a nyers holdfényben elindult, lelkében kíváncsiságot és félelmet rengetve az leánka-homlokként fénylő sírkövek felé.

Mint ama kereszten függő latrok tetemi érdekeik ellen törekszenek az földre, azonképpen ügyekszik rövid úton ezen nehéz vallomás az végire szakadjon: a lándsás darabont meglássa az alvilági mécses sárga kacsintási közt elszagztatott, gyászos ruhájában az keserűes özvegyet,

az elegy-belegy díszekkel, virágokkal megékesített, gyócsba pólyált halottat, megérzi az halálnak erős palánkján köröszkül ingázó szerelmet, felsepri a halott öltözetiről az özvegynek kékébe, csomócskába álló hajtincseit, csókkal illeti ezen tépett relikviákkal s keblébe rejt; osztán csöndes, kellemes beszéddel az asszonyt érintgeti, utóbb lágy katonacipóval és borral kedveskedik, idő múltával lám, Hádes asztalánál együtt falatoznak és a pólyás tetem - bátor erről bizonynyal nem hagyott testámentumot -, íme vélek mulatozhat - már-nem-közöttük-járó érzékenységgel, az föld alatti nászban.

Történt akkor, hogy ismeretlenek az éjnek vastagjában, felszolgálva a szabadságot, a középső keresztről a holtat lefeszgették mindössze csak a vér szederjes írása maradt rúlla a fán, amelyet jó reggelre kelve az lándsás drabant megpillantván, elborzongott, szélyes derekába rettegés és halálnak félelme szállt.

Mert erős kíntatás, süttögetés a bére az ilyen rossz trabantnak, ráadásul keserves halál, - nem ugyan az kereszten, de valamely elevennek csinált, likacsos kolumbáriumban.

Dehát az ember ugyan zárva vagyon, mindazonáltal a földnek különb-különb szabású, éhes férgei, a hús eltakarítására rendelt nyívei a híjjakon bátran sétállanak té s tova, fűgén intézik az magok hivatalát, valamint a város népei futosnak a kapukon az életük után. Vedd hozzá, hogy a kedvök ezen gyors, páncélos vitézeknek csak feljebb megyen, midőn a kolombáriumban a visszavonhatatlan gané halmai a természet rendelésiből összevegyülekeznek.

Ihol a „köbe zárt fájdalom”, az maga undoksággal vajazott hús, férgek lakása, feredője!

Kijelentem, hogy azon nyomatékos dorgállást, amely az érzelem-megnyilvánulásoktól való tartózkodásra irányította a figyelmet, tudomásul vettem és a jövőbe ehhez tartom magam. (De már nemsok jövő!) Megismervén az szerelmes trabantja sóhajtozási, hebegései közt ezen odaföl megírt cirkumstanciák valóságos nemeit, az egyetlen éjnek örömben megújult özvegy nagy lélekjelenlétről mutatott bizonyosságot, szólván:

- „Távol legyen, hogy egy és ugyanazon időben a nekem mindenkinél kedvesebb két ember holttetemét lássam, tehát függesszük föl, kivetkeztetvén a pólyából ezen holtat, mintsem elhulljon az élő!”

Nem késlekedve, az életrevaló plánum végbevételét megcselekedték, a fűtűös zsenge hajnalban a jóembert holta után fölfeszítették - ne árulkodnék immár az éjszakai históriákról a mezítelen keresztl

(Kisvártatva ezt a mozgékony holtat, szegényt, újólá ellopták azon ismeretlenek, kiknek holmi testi feltámadás hirdetéséhez fűződött szoros érdekük - ki tudja, mire mennek vele?)

ELSŐ KÉP

(Ámen alezredes szobája az ÁVO épületében. Vándor - bukott ávós őrnagy - vigyázz-tartásban áll Ámen előtt. Mindketten civilben vannak, Vándor öltözete azonban gyűrött, erősen megviselt, - amint a ruha gazdája is. Esteledik, az ablakon túl, a lámpák fényében: hóesés.)

ÁMEN: ...Na, mit mondtam, Vándor elvtárs, megint itt vagy... nem igaz? Ahogy ígértem, ein Mann, ein Wort! Mer... itt vagy, vagy nem vagy itt? *(Vándor sápadtan áll és nem reagál)* Jó, hagyjuk ezt, foglaljál helyet, oldjunk a merev formákon, szerintem. *(kedélyes mosollyal szemléli Vándort)* Nos, ... nos, gondoltam, kötetlenül elbeszélgetek veled ismét... Nagyon kellemes nekem arra visszaemlékezni *(láthatóan zavarja a szoborként mozdíthatatlan figura)* ...gyűjtasz? Parancsoljál. *(rágyűjtanak)* Tehát, mint említettem, jól elizéltünk, témáztunk a régi dolgokról, dacára, hogy azért momentán nem vagyunk egy súlycsoportba... remélem, ezt nem veszed célzásnak, kérlek szépen... hát igen, most egy kicsit benne vagy a lekvárba, Vándor elvtárs... de majdcsak lesz szerintem valahogy... olyan nincs, hogy valahogy ne lenne, olyan még nem volt, nem igaz? *(szünet)* Persze csak tréfálok, amint említettem, lazítsunk, beszélgessünk... találsz ott a zsúrkocsin nyelvet, miegymást... tessék, pogácsa, bambi!

VÁNDOR: *(hozzálát az evéshez)* ...Itt hagymát is látok, alezredes elvtárs!

ÁMEN: *(fejedelmi gesztussal)* Mondtam, csak bártan, ne zsenírozd magad, semmi formaság, nem igaz? *(szünet, nézi Vándort)* ...Nos... tehát... ne felejtsd el, Vándor elvtárs *(valamit keres a háta mögötti vitrinben)* ...hogyan idején... én emlékszem... micsoda szemétdomb! Ne felejtsd el, kérlek szépen... hát itt sincs... a slendrián anyjukat, Vándor elvtárs... azt akarom teneked mondani, hogy annak idején... az isten a faszát aki beleveri... hoppá! *(diadallal mutatja fel a Napóleon-konyakot, majd a fény felé tartja, hogy ellenőrizze a nívót)* találsz ott poharat, Vándor elvtárs. *(Vándor tölt)* Nos, nos. Vándor elvtárs! *(isznak)* Valamit akartam az előbb...

VÁNDOR: *(ültében vigyázzba vágja magát)* Ámen elvtárs, azt tetszett mondani, hogy ne felejtsem el...

ÁMEN: Igen... úgy van... de... nos, nos... *(Ámen érdeklődése ismét más irányt vesz: a rádióhoz lép, bekapcsolja, zenét keres, a következőkben halk esztrád zene borul a beszélgetőkre.)* Úgy van... így mindjárt kellemesebb. *(szünet)* Nos, nos... tehát tehát *(írógépkattogás a szomszéd szobából és valami monoton diktálás)* Jó nekünk így, Vándor elvtárs... kellemes kikapcsolódás... *(csönd, Vándor feszülten eszik és figyel, majd megmozdul, beszélni kezdene, Ámen azonban leint)* Én megértelek, mert tudom a te dolgaidat, nem tettél te olyant... hogy elhajlás a titoista láncostémába *(szünet)* sima gazdasági megtévedés ilyen... anyagi területen... nevetséges baki... de viszont szigorú osztályharc van, ezt szerintem te is tapasztaltad, majd leülöd, ahogy kell... Nem érzed rosszul magad? *(szünet)* Az ilyen természetben elkövetett...

financiális jellegű félrelépéseket... *(szünet)* de hagyjuk ezt, nem is erre céloztam, mert énnekem most minden így színesen pörög a fantáziámba valahogy felvillog. Gondolj például Kutuzovra, Vándor elvtárs, nyilván nem titok előtted se, hogy amikor ketyegést hallott, bebújt az asztal alá, és a Katalin cárnőnek a lábait harapdálta, kérlek szépen... vagy ott van a nagy Tolsztoj, aki az idomított majommal közösült... tudod, azért ezt is meg kell érteni...

VÁNDOR: *(eszik)* Én megértem, Ámen elvtárs...

ÁMEN: Töltsél még, ha úgy gondolod *(szünet)* számíthatok rád, Vándor elvtárs? *(szünet)* Nem! Ne válaszoljál... igyunk! Majd később, majd aztán! *(isznak)* Hanem most már kezdheted a múltkori témát, őrnagy elvtárs! *(Ámen szivardobozt vesz elő, élvezettel válogat a dobozban, majd rágyújt egy márkás példányra, elérzékenyül az élvezettől)* ...nos, nos!

VÁNDOR: *(falatozik)* ...Szóval, a Kristóf téren annál a szemét svábnál nem lett volna rossz dolgom, de viszont fizetés nem volt. Amit kerestünk, két-három pengőt naponta, az jattba ment, és persze, ami a tányéron maradt, a jobb falatokat nem dobtuk el, hanem bekebeleztük, tisztelettel, folyton nassoltunk... egy mázas csészébe ha kivittem például egy adag borsodót...

ÁMEN: *(mohón)* ...vagy tartárt, satöbbi...

VÁNDOR: ...azt nem hagytam ott, hanem kikanalaztam, úgyszintén a tésztát nem hagytam kárba veszni...

ÁMEN: ...máglyarakást, palacsintát... úgy van! *(szünet)* Semmit ne félj azoktól, amiket szenvedned kell, *(szünet, némán, kimeredő szemmel, szinte hipnotizálva Vándort, az alezredes egyetlen szót artikulál, majd folytatja:)* ...egynéhányat a *(ismét az extatikus artikuláció)* egynéhányat tiközületek börtönbe fog vetni... *(csönd, hosszú szünet)* Mi újság a gombüzemben, sok a baleset, Vándor elvtárs? *(szünet)*

VÁNDOR: Jelentem, aleselvtárs, a tárcsánál mindig probléma van, elalszanak, vagy gyengén szoríccsák a korongra, a fűrészelésről nem is beszélve... *(kopognak, majd egy börtönőr lép be)*

BÖRTÖNŐR: Alezredes elvtárs, kérek engedélyt *(Ámen kegyes gesztusa)* ...az őrizetesnek váltásra vissza kell a Gyűjtőbe, tisztelettel.

ÁMEN: Ne ugráljanak itt, elvtársak, ne ugráljanak, mint fíng a fürdőbe, míg jól van dolguk! Vándor elvtárs addig marad, amíg szükség van rá!

VÁNDOR: Jelentem, feltétlenül ott kell lenni a szerszámleadásnál...

ÁMEN: Te se ugrálj, Vándor elvtárs... majd helyettesítenek. Sajnos nem vagy nélkülözhetetlen, szokjál hozzá ehhez szerintem.

VÁNDOR: Értettem... de csak kölcsönbe vagyok, Ámen elvtárs.

ÁMEN: Éppen azért! *(az őr felé)* Hozzájárul, tizedes elvtárs, hogy a munkámat végezzem?! Akkor távozhat, balfasz! *(őr ki, Vándorhoz:)* Mondd tovább a mesédet, őrnagy elvtárs... *(Ámen erősen lélegzik, tenyérrel leszorítja a fülét, egy ideig feldúltan hallgatózik.)* A kurva anyákatok...

mindig felhúznak *(sziszegve)* megfingatlak, te faszkalap! *(csönd, majd halkan)* ...mintha a fülembe súgná valaki, hogy barosskutya, barosskutya! *(szünet)* Térjünk a tárgyra, Vándor elvtárs!

VÁNDOR:

Igenis... emlékszek, egyszer mosatlan edényekkel fölpackolva elindultam a konyha felé, de kimentem az üzletből és ahogy mentem a Wesselényi utcán, egyszer csak olvasom a cégtáblán, hogy Victoria Patika, akkor tértem észhez, hogy hol vagyok, hoppá, de vissza is fordultam egyből, szerencsére nem vették észre, hogy elaludtam... *(szünet)* különben tetszett mondani, hogy mindig aszongyák, barosskutya, ez érdekes, mert volt ennél a svábnál egy kaszírő, az is mindig azt mondta, ilyen vékony hangon, hogy „...avagy tán kietlen sziklákon kóborolsz?” *(szünet)* De egyszer bejött a férje az üzletbe, egy ilyen főtanácsos volt a Beszkártnál és sétatálcával rácsapott a kaszírő orrára, hogy letörött, és akkor viszont azt mondta a spiné, hogy „Cézár! Cézár!” - csak ennyit! és ez az egész összefüggött azzal, hogy a beszkrátos rájött, hogy a kaszírő mindig belerak valamit a palacsintába, amitől folyton beszart, ezért mindig pelenkába rakták a főtanácsost, és így ment mindig a hivatalba, és az Apponyi téren dacára a pelenkának körülállták a kutyák, és mindenhova mentek vele, hűségesen elkísérték, és ő meg hadonászott a bottal de a kutyákat ez nem zsenírozta egyáltalán és akkor a főtanácsos lelkibeteg lett, de végül kapcsolt, hogy a nő csak kihasználja és nem rendes vele...

(szünet)

ÁMEN:

Azért vigyázzunk, mer azt a beszkrátost is meg lehet érteni...

VÁNDOR:

Én megértem... *(szünet)* aztán többször le is fényképeztek *(Vándor elhallgat, bizonytalanul Ámenre néz, egy mosoly után folytatja:)* jártak oda ilyen kis nők, öregurak és hasonlók, és egyszerűen oda kellett állni a vendég háta mögé, mikor fényképezkedtek, nem nagyon szóltak érte, és aztán kaptam ezekből a képekből, otthon elővettem és néztem magam abba az elegáns miliőbe... *(csönd, Vándor kénytelen folytatni)* ...egyszer meg összefutottam a főpincérrel a szeparéajtóban, a fejünk úgy összekoccant, hogy mindketten megsédültünk, nem szólt semmit, csak leült gondolkodni, másnap ideadta az új francia cipőjét, hogy tapossam széjjel, mert olyan jó erős lábam van hozzá... nekem persze teccett a cipő, szaladgáltam benne egész nap *(szünet)*, de este alig vártam, hogy lerúgjam *(szünet)* Még egy kicsit töltök, Ámen elvtárs?

(csönd, Ámen különös fejtartással szemléli Vándort)

ÁMEN:

(előrehajol) ...nem érzel valamit, Vándor elvtárs? *(csönd)*

VÁNDOR:

Jelentem, hogy tetszik érteni, alezredes elvtárs, tisztelettel?

ÁMEN:

Elég sajnós, hogy mennyire egysíkú még egyes elvtársak gondolatvilága, vegyünk egy példát: biztos forrásból értesültem, hogy egy fogadáson a Kremlben Bugyonnij elvtárs egyszer annyira elábrándozott, hogy pezsgőbe mártogatta az ujját és így a levegőbe festegetett, meg a piros terítőbe... satöbbi, pedig elég feszült idegállapotban volt akkoriban... és ő mégis szakított időt az ilyesmire *(szünet)* Nézd, Vándor elvtárs, mondok én neked valamit... nem akarok nagy szavakat használni, de

mi kommunisták *(szünet)* szeretünk átesni a ló... na most várjál, őrnagy elvtárs, éppen ez az érdekes, hogy nem a túlsó, hanem mintegy az innenső oldalára, mindig lecövekelünk a kötelesség oldalán... ha érdekel, én megvilágítom neked ezt egy példával is, parancsolj, gyűjtsál... például te, Vándor elvtárs, nem szoktál olyan furcsákat gondolni?

VÁNDOR: Alezredes elvtárs, jelentem... nem szoktam, szerintem.

ÁMEN: Nana, én a helyedbe azért nem lennék olyan biztos *(szünet)* például, én szoktam! *(szünet)* Nos, nos, fene tudja, nézzük csak, tehát... tehát megkívánod a barátfület szilvalekvárral, ejnye, összefut a nyál a szádba, „hogya megennék egy tányér jó cukrozott barátfület”! - rendben van, lejár a melódia, bezárod a fiókotat, már jön is érted a sofőr...

VÁNDOR: *(bólint)* Aztán annyi vót, pá, szilvalekvár!

ÁMEN: Várjál csak, várd meg a végét!

VÁNDOR: Én megvárom...

ÁMEN: Nos... hazamész, belépsz az előszobába, olyan különös illatot érzel, röpül eléd a bájos kis feleséged, - kezébe a barátfüle, kiskosárba gözőlög! Nos... tehát: amit előre megérezteél! Előre! *(szünet)* Szóval, ilyenekre célzok! Mert azért azt nem kell letagadni, hogy az étel is, a barátfüle, ne szégyelljük kimondani - tény! Ezt tudomásul kell venni, az életnek része, és álszentség az ilyesmit letagadni! *(szünet)* Azért mondom, hogy legközelebb a beszámolódba az ilyesmikre is próbálj kitérni, az ilyen... izés dolgokra. *(szünet)* Például mit álmodtál, Vándor elvtárs?

VÁNDOR: Például... hogy is? Legutóljára szarral álmodtam, ami állítólag szerencsét jelent. Egy öregasszony fogta a szart és az én szaromra kenyte.

ÁMEN: *(álmodozva)* Hát... az igaz... szerencsének szerencse... *(szünet)* Na jól van, nem baj, lényeg, hogy tárd föl töredelmesen, szeretem, ha mesélsz, főleg, ha őszinte igaz dologról van szó, biztosan megfigyelted, őrnagy elvtárs, hogy szívesen követem a szavaidat, pedig hát itt is rengeteg a munka, tudod jól, vannak ezek a trockisták, fasiszták és társaik, de talán pont azért, ki merem mondani, hogy erre is szükség van, ilyen kis álmodozásra, nem lehet megállás nélkül... hogy mondják, harcolni, ergo várjon az a kötelesség... hiszen...

VÁNDOR: *(mintegy folytatja a gondolatmenetet)* ...emberek vagyunk!

ÁMEN: *(gúnyosan)* Úgy gondolja, Imre bácsi? *(rejtélyesen mosolyog a bajusza alatt)* Azért én ezt nem állítanám, ilyen kategorikusan *(csönd)* Vannak kivételek! *(szünet)* ...Mit is akartam? Mesélj még, Vándor elvtárs.

VÁNDOR: ...egyszer kezét fogtam a portással az új munkahelyemen, a Hotel Majesticben, de eléggé beugrasztottam, mert vittem egy vibrátort is a kozmetikusnőnek, és mikor a kezét nyújtotta a portás, nem vette észre, hogy mi van nálam, és én mondom neki, hogy alászolgája, harc az olajér, fogom, szorítom a kezét és erre ő elkezd így rázkódni a vibrátortól.

ÁMEN: Igen, igen... de nem pont erre gondoltam *(csönd)*

VÁNDOR: *(egyre félénkebben)* Amikor konyhás voltam, az egyik mozgó kőkocka alatt találtam egy patkányfészket, a hosszú tésztamerővel finoman alányúltam, hat kis újszülött volt, finoman, hogy meg ne sértsem őket, én nem szoktam kínozni az állatokat, az egész gyerekszobát betettem a tűzbe. *(szünet)*

ÁMEN: Más nincs?

VÁNDOR: Nincs.

ÁMEN: Értem. *(hosszú csönd, majd Ámen csenget, ismét a titkárnő lép be, megáll az ajtóban, szigorú, mechanikus mosoly)* ... Piros elvtársnő, kérem a Vándor dossziéját!

PIROS: Értettem, parancsnok elvtárs!

(Kimegy, feszült csend, csak az esztrád szól a rádióból, majd hirtelen tompa puffanások, mintha tömött zsákokat rugdosnának; nyögések. Kisvártatva visszatér a merev mosolyú titkárnő, leteszi a dossziét Ámen asztalára, némán távozik. Ámen Vándort nézi mozdulatlanul.)

ÁMEN: Tudod, Vándor elvtárs, nekem nem sürgős. Mer mér lenne sürgős? *(szünet)* De szeretném, ha olyan hangot ütnél meg, ami énnálam is visszhangra talál, hiszen - mondtam már -, nem vagyunk egy súlycsoportba ezekben a sorsfordító napokban. Mondok neked egy példát azzal kapcsolatban, hogy léteznek azért ezek a belső izgalmak, témák, ilyen mélyebb élvezeti feszültségek, itt visszautalok a nagy Kutuzovra, de említhetném a zseniális költőket, például a Puskind, aki kacagva párbajozott minden délután... mert tudomásul kell venni, hogy ilyen is van *(szünet)* vagy ott van... nézzük csak, ott van Dobroljubov, aki az óraketyegést utánozta és ha kocsmába ment, mindig a sógora kezét fogta, és el se engedte addig, amíg szép lassan el nem ájult az alkohol túlzott fogyasztásával szoros összefüggésben. *(szünet)* Emlékezek... nálunk a Palace-ban volt az az öreg köhögős, bajuszkirály, már említettem neked, Vándor elvtárs, hogy mindig koslatott, utánunk járt a konyhára meg vissza a placra, persze, a kapitalisták fizetett kémje volt, mi, a pikkolók, felszolgálók ahányan voltunk, összevissza szaladgáltunk egész nap, a bajuszkirály meg azt se tudta, mit csináljon, ki a placra... vissza, satöbbi, direkt hogy megmozgassuk az öreget, és persze mi jól bezabáltunk, mire a bajuszkirály megérkezett *(hosszan kacag)* és itt jön a dolog kluja, hogy valami mellbaja volt ennek a spiclinek, és ahogy jött a folyosón, folyton sípolt és köhögött... tehát volt ilyen jelzés... hogy mondjam... te meg fogod érteni, a szükség-szerűség démonának szigorú figyelmeztetése a proletár felé, hogy vigyázz, kérlek szépen, közelít az ellen, tehát nyugodtan nassolhatunk, sose kapták el az elvtársakat, erre fel ki is rúgták a bajuszkirályt, az utcára került, mert nem tudott semmi konkrétumot felmutatni megbízóinak. *(szünet)* Érted... a beépített asztma végett. Hát... szóval akinek van füle a hallásra, az hallja... gondolkozzál el ezen, Vándor elvtárs, gondolkozzál, én nem sűrgetlek!

NŐI HANG: „SÖTÉT!”

MÁSODIK KÉP

(Ámen szobája. Nappal. Az írógépasztalnál fegyelmezett tartásban Piros elvtársnő szemléli a civil ruhás, nagyon megviselt Knöpflert, aki kihallgatás közben elbóbiskolt. Az ablaknál Ámen áll, most visszafordul a zagyva beszédre.)

- KNÖPFLEER: *(álmában)* ...És aprókat lépve csöpögtetünk, csak óvatosan csöpögtetünk, itt mindenki összejátszik és szigorújan figyel, elvtársak.
- ÁMEN: Hallja, Knöpfler micsoda marhaság ez, csöngessen rá, Piros elvtársnő, mer elaludt! *(Piros csönget az írógéppel, de a fogoly már felébredt)*
- KNÖPFLEER: Elnézést, parancsnok elvtárs, kicsit elszundítottam...
- ÁMEN: Nézze, Knöpfler, elég rossz bőrbe van, úgy nézem! Ha nem vigyáz, egy szép napon itt fingik ki nekem a végén... ha férfi vagy, légy férfi, Knöpfler. *(Szünet)* Miből gyártották magát, papendekliből?
- KNÖPFLEER: *(kényszeredetten, de lelkesedést mutatva nevet)* Ez jó, ezt még nem hallottam ebbe az összefüggésbe... papendekli.
- ÁMEN: Akkor jó helyre jött, nálunk sok mindent hallhat még, Knöpfler, amit *(Ámen váratlanul szimatolni kezd, megmerevedik, nyakát nyújtogatja)* ide vigyázzon, Töpler, maga beszart vagy mit csinált?
- KNÖPFLEER: Az túlzás, kérem, be éppen nem szartam.
- ÁMEN: Nem? Hát akkor?!
- KNÖPFLEER: Tíz napja nem állt módombba tisztálkodni, ebbe a ruhába hoztak be...
- ÁMEN: Értem, Töpler, értem... *(az előtte fekvő aktákat lapozza)* nos, nos... akkor azt mesélje el nekem, hogy létezik-e egyáltalán olyasmi a béketáborba, amit maga nem csempészett? *(Knöpfler szerényen hallgat)* ...gondolom, például mozdonyt, malomkövet és hasonlókat nem állt módjába...
- KNÖPFLEER: *(halkan)* Ezt véletlenül nem tudja egészen precízen az alezredes úr, tudniillik éppen a mozdony esetében... volt egy megbízatásom az elmúlt év során...
- ÁMEN: Értem, tehát hozott be mozdonyt is hazánkba...
- KNÖPFLEER: Hoztam... kakaóval *(szünet)*
- ÁMEN: És?
- KNÖPFLEER: Kakaóval, fűgével és nylonharisnyával, de ha tovább tetszik lapozni, ez szerepel a vallomásban, tisztelettel. *(szünet)* Egyébként magas helyről érkezett a megkeresés.
- ÁMEN: Mondja, Klöfler, maga bátor ember?
- KNÖPFLEER: Nem... nem vagyok bátor, azt hiszem.
- ÁMEN: Azt hiszi? Nem bátor? *(Ámen csodálkozva Piros elvtársnőre néz, aki rutinosan eljátssza azt a szerepet, amit ilyenkor el kell játszani)* ... Ez érdekes, sőt, fölöttébb meglepő *(Ámen lapozgat, szavai szórakozott-*

ságot mutatnak) És én ezt el se akarom hinni, Klöfler... ha nem bátor, akkor viszont micsoda, mert olyan nincs, még egy ilyen Löffler esetében sincs, hogy se nem ilyen, se nem olyan... vagy tévedek, Töf-Töf?! Hideg se vagy, meleg se vagy, egyszerűen csak buzi vagy, Töfler?

KNÖPFLEER: *(pislog, izzad)* Tulajdonképpen... nem tudom, hogy közelebből mire tetszik gondolni?

ÁMEN: *(egyre indulatosabban)* Azzal egyáltalán... te, énszerintem azzal te ne foglalkozzál, hogy én TULAJDONKÉPPEN! TÖF-TÖF! Hogy én KÖZELEBBRŐL! Mert az teneked momentán tabu, mint a Rivéra! Tudod, mi az hogy Rivéra? Rettenetesen tabu neked! És rettenetesen messzi vagytok! Te meg a Rivéra! És a Kótdazúr, te faszi! Olyan messze, mint a mennyország, amire a költő képzelete festi az ember vörös csillagát! *(szünet)* ...Képzeld, Piros elvtársnő! Hogy én mire gondolok?! Anyádra gondolok és szörmentén arra a ribancra, akit feleségül vettél! *(szünet)* Érdekel különben, hogy pillanatnyilag hol tartózkodik a kis művésznő? Megmondjam én teneked, Döpler, hogy mit művel ezekbe a pillanatokba négykézláb?! És tőled hány méterre?! És rendszeresen, Döfler?

KNÖPFLEER: *(pánikban)* ... Bocsánat, nem tudom, nem tudtam *(fel akar állni)*, csak egy pillanat, ha megengedi... azonnal jövök... *(elindul az ajtó felé)*

ÁMEN: Mit csinál, Isler, üljön csak le, maga holdkóros *(nevet)* igyon valamit... vagy éhes? *(Knöpfler leül)* Jó, majd enni is kap nemsokára, előbb azonban álljon fel... mondom, álljon fel... mondom, álljon fel! ...Guggolás, Lökler, kezek csípőre, úgy, és most ügyesen ügessen à la béka, és gondolkodjon közbe, ne felejtse el gondolkodni, szerintem magánál ez a gondolkodás csinálja a bajt, úgy látom, ezzel magának problémája van, most akkor én is segítek magának gondolkodni... *(Knöpfler béka-ügetésben köröz a szobában)* Az előbb már eljutott odáig, hogy nem bátor, rendben van, nem vagyunk egyformák, de hát akkor micsoda... azt nem kívánhatja tőlem, hogy barkohbázzak, segíteni hajlandó vagyok, de barkohbáznai nem... *(szünet)* vagy szeretné, ha szeretném, monser? Miért nem válaszol, fáradt? Hogy liheg... hát akkor ne ugráljon, Töfler, csalódtam magában, azt hittem, maga egy stramm fiú, de nem az... maga nem jól hall? Kértem, hogy hagyja már abba *(Knöpfler feláll)* ...mit csinál, azt nem mondtam, hogy felállhat, guggoljon szépen... úgy, kezek csípőre, ezt a szivardobozt hova tegyem, hova tegyem... mondjuk ide. *(Knöpfler fejére helyez egy szivardobozt)* ...beszélgessünk! *(szünet)* Mi történt, nem kíván velem beszélgetni?

KNÖPFLEER: ...Bocsánat, szédülök, lehet, hogy el fogok ájulni...

ÁMEN: Maga keveset tud az emberről, Knöpfler, nem bízik saját magába... ezen csodálkozom! Ne félj, Pfeiffer, nem fogol elájulni, jó? *(Pirosához)* De megértette ő ezt, elvtársnő? Szerintem megértette. Rendben van, akkor most utoljára megkérdezem, hogy micsoda maga, de ne siesse el a választ, mert ez most már egyenesen a jegyzőkönyvbe kerül... Piros elvtársnő, felkészült? Igen? Akkor start! Hallgatom, Knöfler! *(Knöpfler sírva fakad)*

KNÖPFLER: Kérem, alezredes elvtárs...

ÁMEN: Anyukádnak monddad! Először képzeld el anyukádat, aztán meg monddad. Hogy parancsnok elvtárs! *(vészes csönd)*

KNÖPFLER: *(halkan)* Tetszik tudni nyilván, hogy nem utasíthattam vissza a Katonapolitika ajánlatát... Felkínálták az együttműködést és el kellett fogadnunk, mert azt mondták, hogy kém- kapcsolatba állok a Dullessal. *(csönd)*

ÁMEN: És nem áll vele kém-kapcsolatba, Kopler elvtárs?

KNÖPFLER: Kérem, én azt sem tudtam, hogy ez kicsoda, isten bizony, alezredes úr, azóta megtudtam, hogy egy amerikai fejes, de hogy jövök én hozzá?

(Telefoncsengetés. Ámen felemeli a kagylót, mielőtt beleszólna, Knöpflerhez:)

ÁMEN: Ne mondjon máskor ilyent... most azt írok a jegyzőkönyvbe, hogy ISTEN BIZONY? Vagy hamisítsuk meg a jegyzőkönyvet? Jó, hogy nem mondja, hogy apám-anyám tűzbe égjen! Legyen a te szavad igen és nem, Törper! *(a telefonba)* Azonnal. *(Ámen feláll, elindul az ajtó felé, útközben odaszól Piros elvtársnőnek:)* ...Piros elvtársnő, legyen szíves, ellenőrizze, a fogoly lelkiismeretesen betartja-e a guggolás szabályait! *(az ajtóban visszafordul)* ...Azért százalékot is kaptál, Knöpfler elvtárs... vagy ingyen csináltad? Szerelemből?!

(Becsukódik mögötte az ajtó. Távolról irodazajok, egy iskolai „becsengetés”, majd tornatermi zajok, énekóra. A titkárnő és az őrizetes - utóbbi csípőre tett kézzel, fején szivardobozzal, guggolva - figyeli egymást. Piros a jégszekrényhez megy, kaszinótojást, zsemlét vesz elő, falatozik. Úgy eszik, hogy erősen rúszozott ajkai lehetőleg ne érintsék az ételt - ettől szórakoztató és némileg erotikus a látvány. Lendületesen Ámen érkezik vissza.)

ÁMEN: Hát maga, komoly ember léte-re mit csinál ott, Knöpfler? Hagyja ezt abba, és üljön le, beszélünk kell! *(Knöpfler a székre rogy, csönd)* ...Nem vette észre?

KNÖPFLER: Nem értem, parancsnok elvtárs... hogy mit...

ÁMEN: Mondhatom, érdekes eset maga, Knöpfler, hát nem vette észre, hogy bementam a megfajtást? *(Knöpfler döbbenetén néz)* „Komoly ember” - ezt mondtam, nem igaz? Vagy nem mondtam ilyet?! *(jól játszott bizonytalansággal körülnéz)* Magának, Knöpfler elvtárs, így kellett volna az előbbi kérdésre nyíltan, férfiasan válaszolni: „én kérem ember vagyok!” Ilyen egyszerű. Ehelyett kegyed összevissza fecsegett minden marhaságot! Nos, nos... tehát, tehát *(szünet)* térjünk át a szerelemre! *(csönd)* ...hallgatom, Knöpfler!

KNÖPFLER: *(félve)* Nem tudom, mennyibe érdekes ez a szexuális téma...

ÁMEN: *(nevet)* Meglep, jóember! *(Piros elvtársnőre nevet)* Először is a szexuális téma annyiba érdekes, hogy öröközöd. Mivel leonardó da vincsi, *(szünet)* de fincsi, másodszor: nem hittem volna, hogy a Katonai Elhárítással is sikerült összeszűrnie a levet... hogy csinálta, Döfler, kotonnal kúr vagy csak úgy natúr, vagy éppen ellenkezőleg, az Elhárítás támadott és maga nem bírta ellenállni, Löfler? *(szünet)* A művésznő, hogy meglepődik majd, ha véletlenül ez is a fülébe jut, amennyibe közel hajolok hozzá...

KNÖPFLEER: *(kétségbeesetten)* Tessék szíves lenni, Ámen úr felvilágosítani, nem értem azt, hogy mi köze az én szexuális életemnek a Katonapolitikához...

ÁMEN: *(nagystíliúen nevet)* Ember, hát ki hozta szóba? Kérdeztem kegyedet, hogy szerelmi alapon-e szállított az Elhárításnak, vagy esetleg üzlet is volt benne, erre magácska belekeveri mán megint a szexualitást *(nagyot köp a padlóra)* ...maga szerintem egy perverz figura, Knöpfler!

KNÖPFLEER: Természetesen üzletileg korrekt dolog volt...

ÁMEN: Persze, ezer pardon, hiszen itt van a vallomásában és jól látok? Van itt egy... megdöbbentő... de most már tényleg valódi szexuális téma is, ejnye... az embernek égnek áll a haja, alig akarom elhinni... de hát ide van írva, mit csináljak, ez már aztán igazán komoly!

KNÖPFLEER: *(zavartan)* Az kérem... ahhoz semmi közöm kitaláltak...

ÁMEN: Érdekes... ez itt nem a maga aláírása, Knöpfler?

KNÖPFLEER: *(oda se néz)* De igen... én írtam alá, de...

ÁMEN: Hát akkor tényleg nem értem... esetleg kényszerítette valaki, Knöpfler? Halljam, vádol valakit? *(csönd)* ...Nem? *(Piroshoz)* ...Olvassa csak elvtársnő... innen!

PIROS: ...,„Már lakásomról izgalmi állapotban indultam el, minden esetben...”

ÁMEN: „Izgalmi állapotban!” - no jól nézünk ki! Csak tudnám, mire céloz ezzel... folytassa, elvtársnő.

PIROS: ...,„Amennyiben nem sikerült nőt szereznem, akkor volt úgy, hogy végső megoldásként a már korábban említett állatokkal közösültem... és vezettem le beteges nemi vágyamat...”

ÁMEN: Azt hiszem, ennyi elég, Piros elvtársnő! Ebben a beszámolóban nem tér ki arra Knöpfler, hogy milyen állatok keltették fel az érdeklődését... ló... nyúl? Veréb? *(szünet)* Aztán engem az is érdekelne, hogy mit szólt mindehhez a naccsasasszony!

PIROS: Parancsnok elvtárs, kérek engedélyt... *(Ámen hercegi gesztussal, némi csodálkozás után:)*

ÁMEN: Csak természetes, Piros elvtársnő... tessék!

PIROS: Mivel én gépeltem a jegyzőkönyvet, emlékszek arra az állat dologra.

ÁMEN: Igen? Hm... milyen állat, Piros elvtársnő?

PIROS: Tyúk, Ámen elvtárs... ha megengedi, kikeresem a jegyzőkönyvből... *(Ámen büszkén figyeli az egyenruhás titkárnőt, amint az a dosszié fölé hajolva sebesen lapoz, csippent is egyet a szemével a nőre célozva Knöpfler felé. Piros leteszi Ámen asztalára a keresett lapot és ujjával mutatja a jegyzőkönyvben:)* ...Ez az, tessék nézni... „A közösülés befejezése után visszahúztam a sértettre annak bugyiját és bekötöttem annak cipőjét is. Ezt követően a kerékpár kormányán lévő szatyorban elhelyezett tyúkot szexuális célzattal előbbi helyéről leemeltem, a tyúk fejét a korábban lehúzott csizmám szárába szorítottam és ebben a

formában kíséreltem meg a közösülést, de mivel az állat nem bizonyult szándékaim kielégítésére megfelelő partnernek, a tyúk nyakát a nálam lévő ollóval elvágtam...” satöbbi, Ámen elvtárs.

ÁMEN: Aláírás Knöpfler *(csönd, Ámen elgondolkozik)* Tehát tyúk volt az áldozat, Nöfler! Érdekes, ilyen pozícióban... macskáról már hallottam, tyúkról még nem!

PIROS: Pedig tényleg... ilyen is van, Ámen elvtárs!

ÁMEN: Köszönöm, elvtársnő. Most jut eszembe, hogy az előbb kölcsönkérték az elvtársnőt a kettes vizsgálóba, ugorjon be hozzájuk, legyen szíves! De siessen vissza, legalább megtudunk valamit a naccsasasszonyról, igaz, Knöpfler? Hogy fáradt, vagy mi van vele? *(A gépirónő kissé távozik. Amint az ajtó becsukódik Piros mögött, Ámen bekapcsolja az esztrádzsenét, előre hajol és fojtottan mondja:)* Nézze, Löffler, engem nem érdekelnek a maga pitiáner csibészkedései...

KNÖPFLER: *(az ajtó felé tekeri a nyakát)* ...De azt teccik képzelni, hogy képes lennék... egy tyúkkal...

ÁMEN: Engem az ilyesmi nem izgat, hagyjuk a tyúkot, macskát és társait, nagyobb dolgokról van itt szó... jelentős szerepet szántam magának, Knöpfler! *(Ámen egy szelet kenyeret mártogat a tálcára ömlött bortócsába)*

KNÖPFLER: Én igyekezni fogok, Ámen elvtárs... gondolom, szintén magasabb érdekekről van szó most is...

ÁMEN: Úgy van... de ne igyekezzen, Blöffler, éppen hogy ne igyekezzen, maradjon csak olyan, amilyen... így tetszik nekem... *(lehalkítja a hangját, közel hajol Knöpflerhez)* az idő közel van, aki förtelmes, legyen förtelmes ezután is! *(Ámen a borba mártogatott kenyeret Knöpfler felé nyújtja. Halkan nyílik az ajtó, Piros jelenik meg az ajtórésben Knöpfler háta mögött, Knöpfler automatikusan feláll, elveszi Ámentől a kenyeret, Piros az ajtóban áll, különös, sápadt arc; Ámen a tekintével kérdez valamit, Piros a fejét rázza, elég gyakorlatlan az ilyesemben, - ettől úgy fest, mint egy eszelős.)* ...Amit cselekszel, hamar cselekedjed!

NŐI HANG: „SÖTÉT!”

HARMADIK KÉP

(Gombüzem irodája. A kormos, foldozott ablakokon át kilátni a sötét, zúgó üzemre, ahol rabok dolgoznak a köszörűk, gombfűrőgépek mellett. Vándor rabruhában, nyakában sállal, övén gumibottal látható, Rosner elvtársnő a börtönőrök egyenruhájában; marokkójátékot játszanak.)

VÁNDOR: ... És az tévhit, hogy a Vörös Tenger vörös, inkább kék meg zöld, tudom, mert jártam oda eleget fürödni... *(nagy szünetekkel beszél, mert figyeli Rosnert, aki a pálcikákkal van elfoglalva)* Mindig vittem egy arabot magammal, mert ezek a fekete bőrükkel elijeszti a cápákat... menjél, Juszuf, mondom, ússzál... most kell vigyázni, csak lágyan nyúljon alá, elvtársnő...

ROSNER: Alányúlok én magának, Vándor!

VÁNDOR: Ahol van, már remeg! *(szünet)* Volt egy illető a Svábhegyen, a Hotel Majesticban, az olyan ideges ember volt, hogy egyszer gondoltam, leszél te még idegesebb, és mikor kezét akart fogni...

ROSNER: Ne cukkoljon, Vándor, azzal a hülyeséggel, az kell, hogy elkezdjek röhögni... és üljön odább, legyen szíves, krokodilszaga van... tessék! El is baszta nekem!

VÁNDOR: Rendben van, elvtársnő, kezdje újból, ne mondja, hogy én lökdösöm. *(arrább ül, szünet)* ...egy szemét töröknél dolgoztam, ott a kávézóba, kezünkbe nyomott egy cukornádat, az volt az ebéd... *(a nagydarab nő visszafojtott lélegzettel pilinckázik az asztalon; nyilván elrontott valamit, mert összedobja a játékot)*

ROSNER: Most már felidegesített ezzel a sok hülyeséggel... inkább falatozzunk!

VÁNDOR: Én már falatoztam, elvtársnő...

ROSNER: Ha ennyit csavargott, Vándor elvtárs, elhiszem, hogy rábaszott... illetve szemet szúrt... vagy szúrhat. Jobban is rábaszhatott volna... de még nincsen vége. *(csönd)* ...Mi van, őrnagy elvtárs, nincs étvágya? Velem ne truccoljon, mer akkor eszek egyedül... csak üljön messzebb, mondtam már! *(Rosner az aktatáskájából kipakolja a hazait, jóízűen hozzálát az evéshez)*

VÁNDOR: Jó étvágyat. *(távolabb ül egy fokozattal)*

ROSNER: *(eszik)* ...Az a vibráló gép hogy néz ki, őrnagy elvtárs?

VÁNDOR: *(rosszkedvűen)* Már nem emlékszek rá... ilyen gumitüskék voltak rajta, tudja a nehézség... mint a kutya pöcse... zsi-zsi-zsi, így remegett folyton... bekapcsoltam ilyen pöcckel a motort és akkor reszketett.

ROSNER: Hányas lába van, hadd nézzem csak, Vándor elvtárs?

VÁNDOR: Nekem? Nekem jó erős lábam van... azelőtt negyvennégyes volt, de itt valahogy összementem... piros arcom volt azelőtt, az elvtársnők mindig csipkódtak... *(szünet)* Fene tudja, mégis eszek valamit...

ROSNER: Itt van, ne kotorásszon a motyójába! Mondom, hogy itt van, vegyen! Fejhús, kolbász és társai. *(esznek)* ...Nem érdekli, hogy mi van a Bak Palival?

VÁNDOR: Engem? Érdekel... ez ló, vagy micsoda? Mert olyan furcsa, édes.

ROSNER: Nézzen rám, Vándor. *(szünet)* Én mit eszek? Én nem ugyanazt eszem?!

VÁNDOR: De esetleg más a gusztusa, elvtársnő!

ROSNER: Hát akkor köpje ki, őrnagy elvtárs!

VÁNDOR: Ki azért nem köpöm... *(eszik)* ... Mégis, mi ez?

ROSNER: A Bak Pali valaga, mi lenne! *(nevetnek)*

VÁNDOR: Mi van a Bak Palival, Rosner elvtársnő?

ROSNER: Kezelés alatt áll...

VÁNDOR: A tinta végett? *(Vándor hibátlan, rövid mozdulattal jelzi a stampedli tartalmának a garatra billentését)*

ROSNER: *(melankolikusan)* ...Nem rossz ember, de ha koksz, egyből meghülyül... és egyből azt hiszi, hogy ő szarta a Lánchidat.

VÁNDOR: De mi van, pihen?

ROSNER: *(lassan, szünetekkel)* Most pihen, mert nagyon kikapott... beállít nekem hajnalban, így pipiskedik, mint egy dzsenti, egy hintalovat ölelget és vigyorog ott az előszobába azzal a lóval, és rimánkodik, hogy soha többé ez nem fog előfordulni, és lefekszik, aszondja, egyél Rocinante, egyél drágaságom, és kiszórja a ló elé a rumos meggyet, mondom, látom, fizetés volt, aszondja szív küldi szívnek a büntetés végrehajtás felé, és elénekli hogy gimbelem, gombolom, légy enyém galambom, mondom, de akkor még nem idegesítettem föl magam - mondom, menj vissza légy szíves a szuterénba a szopóskurvához, és visszafeküdtem, akkor még nem nyúltam hozzá, de viszont nem hagyott aludni, mert sírt és remegtette a hangját, légy enyém, angyalom, erre ideges lettem és muszáj volt pisálni, na jó, megyek vissza, az előszobába gyanús csönd van, lelépett vagy mi van ezzel? ... De nem, ott alszik a lovon, na jóvan, jóvan doktorkám mer jogász a Bak Pali különben, gyere, mondom, az ágyba, húzom róla a cipőt, nadrágot lefele, látom, fityeg a pucér pöcse neki...

VÁNDOR: Mit várt, elvtársnő azon a késő éji órán?

ROSNER: Nem érti, Vándor? Hát a gatyája, ne idegesítsen már maga is, a gatyája nincs rajta, és össze van húgyozva a nadrág, mondom, mi ez, hol a vadonatúj selyempuplin gatyád, aszondja sajnos beszart a hétkerületbe valahol és bedobta egy kapu alá, na jó, akkor szépen felöltöztem, elmentem a Szépvölgyi út háromba a szopóskurvához a szuterénba, be az ablakot egy keramittal, mondom, ha felébredtél, légy szíves, keresd meg azt a gatyát, mondom, mer jogtalanul jutottál hozzá, tudniillik hiába ajszer az ura, egy kultúrmérnök, ez kicsalja a kuncsaftok gatyáit és az urának adja névnapra, amíg keresgélt, benyúltam egy ilyen

lófasszal az ablakon, és mind lecsapkodtam a kompótjait a szekrény tetejéről, aztán valaki telefonált a házból a kerületi ügyeletre, hogy áll a bál, kijönnek az elvtársak, mondom, ez és ez vagyok, így és így, és akkor aztán hazahoztak, én meg olyan ideges lettem, ahogy megláttam a Bak Palit az előszobában a hintalovon összehúgyozva, hogy zsupsz, szétrúgtam a fejét és vihettem az ambulanciára, hogy összevarrják... most mire gondol, Vándor elvtárs?

VÁNDOR: Én? Csernyisevszkijre gondolok, elvtársnő... őt látom egy az egybe, felsöpri a fűrészpont a pult előtt, föllocsolja a padlót, kiáll a boltajtóba, várja, hogy jöjjön a tejes vagy a levélhordó, de nem jön senki, gondolkodik Csernyisevszkij elvtárs, gondolkodik, és hallja, hogy a legyek beszorultak a cukros üvegbe...és akkor aszondja a cári rezsimbe Csernyisevszkij: „mit lehet itt tenni?” Hát... éppen erre gondoltam, Rosner elvtársnő, *(csíkosban, fejkendőben tüzelővel felpakolva állapotos nő jelentkezik.)* hogy mit lehet itt tenni?

SZAGOSKA: Felügyelő néni, 4711-es tisztelettel bejöhettek, mert kialszik a tűz?

VÁNDOR: *(vakarózik)* Mi a franc ez, poloska?

ROSNER: Gyere csak, Szagoska, nyugodtan.

VÁNDOR: *(toppant az asszonynak, aki nem mozdul az ajtóból, figyel)* ...Huuuu! *(Szagoska a kályhához megy)* ... És mindig a lábamat csípi... ezek szerint szeretik a lábhúst. *(Szagoska elejti a fahasábokat, ijedten szédegeti)*

ROSNER: Ne félj az elvtárstól, Szagoska... na jól van, elég lesz, menj már!

VÁNDOR: Hogy van a gyerek, Szagos elvtársnő? *(Szagoska mozdulatlan arccal néz, furcsa, vékony hangot ad, kezét terhes hasára teszi)*

ROSNER: Ne baszogassa, Vándor elvtárs, maga is... problémás az a gyerek... fáj neki.

VÁNDOR: Én nem baszogatom, csak humanusan érdeklődök, igaz, Szagoska? Gyere ide... mondd csak... érted, mit mondok? Ne félj, nem bántalak. *(szünet)* Na, meséld el, hogy mivel operált meg a múltkor a doktor bácsi. *(csönd)*

SZAGOSKA: *(halkan, tárgyilagosan)* Lékbég... *(helyesbít)* vékbég... vékbél... lékbél... légvég... léghét!

VÁNDOR: És a gyerek mit beszél mostanába? *(csönd)* Mondott valamit?

SZAGOSKA: *(elmosolyodik)* Anya jöszte... *(szünet)*

VÁNDOR: És még? Csak ennyit? Ez nem sok. *(csönd)*

SZAGOSKA: Anya... jöszte... *(szünet)* ...jaj a világnak. Jaj nekünk *(Vándor könnyei folynak a nevetéstől. Szagoska a kisasztalhoz meg, törölgeti a viaszkos vásznat, a poharakat)*

ROSNER: Elmehetsz, Szagoska, mondtam már.

SZAGOSKA: Felügyelő néni, 4711-es kérek engedélyt kimenni innen a gomb-üzembe... *(Szagoska távozik, Vándor cigarettát vesz elő, rágyújtanak, Vándor elkomolyodik)*

VÁNDOR: Stramm nő maga, Rozika.

ROSNER: Muszáj, Vándor elvtárs, muszáj.

VÁNDOR: *(elgondolkozva)* ... És most eladja a Bak Pali cipőjét?

ROSNER: A lófaszt adom el... kicsináljak a pénzzel, dugjam a nunámba? *(nevetés)*

VÁNDOR: ...Ámen elvtárssal tárgyalt már azokról a cipőkről, Rosner elvtársnő?

ROSNER: Hogy jövök én ahhoz... majd pont a Bak Pali cipőjét az Ámen elvtárs lábaira! Meghülyült maga, Vándor? És az alezredes elvtársnak, ha nem tudná, kicsi lába van...

VÁNDOR: Érdekes... *(szünet)* ... Én nem is figyeltem...

ROSNER: Kicsi és olyan formás.

VÁNDOR: Az jó, ... mivel a dohányt úgyse dugja a nunájába az elvtársnő akkor talán marad ott egy kis hely a nagy hidegbe az Ámen elvtárs lábainak...

ROSNER: Neki... igen, neki marad. *(teát tölt, iszik)* De hát szarik az oda, és igaza van, hogy jövök én ahhoz... hogy az Ámen elvtárs...

VÁNDOR: Láta mostanában? Nem?

ROSNER: Szentségit... ne ijesztgessen, mert picsán rúgom, Vándor!

VÁNDOR: Szóval nem látta, Rozika... sántít! Valami hegyes lószarba belelépett... elég rosszul néz ki... fáj neki... mindég sziszeg... *(csönd)*

ROSNER: Most mér bámul olyan hülyén?

VÁNDOR: Hülyén nézek, elvtársnő?

ROSNER: Ne mereszgesse a szemét, mit akar tőlem?

VÁNDOR: Meg fog érteni, Rozika! *(kopogás)*

ROSNER: Ki az már megint? Mi ez, átjáróház?! *(telt, rabruhás fiatal nő jelentkezik, olyan rekedt, hogy Rosner se érti a szavát, tehát magához inti, a csíkosba öltözött nő Rosner füléhez hajol, hosszan magyaráz.)* ... jól van, jól van, majd utána nézek... elmehetsz. Menj már. *(csönd, Vándor az ajtóhoz megy, kinyitja, a rabok dolgoznak, de többen az iroda felé pislognak, Vándor becsukja az ajtót)*

VÁNDOR: Faszom tudja, nekem itt valami kozmás.

ROSNER: Maga is az ember idegeire megy előbb-utóbb... mit akar tőlem, őrnagy elvtárs?

VÁNDOR: Én... semmit... tudja, Rozika, a főnök... én nem is tudom... a múltkor bemegyek hozzá a központba elbeszélgetésre, mondom, szervusz Ámen elvtárs, aszondja szervusz Vándor, és látom, hogy szédeleg és kapkodja befele a szájába ezeket a sárga bigyókat, na, mondom, itt

probléma van, mer így a szeme is jojózott neki... szenvedsz, Ámen elvtárs? ... mondom, - de ő a száját nem nyitotta szóra... *(teázik)* ennyi az egész. Nincs, aki szegény lábait ölbe vegye, kenegesse...

ROSNER: Hát hogyhogy?! Itt vagyok én! De mivel kenyegessem?

VÁNDOR: *(jókedvűen)* Na! *(Rosner térdére csap)* Megmondom, ha a Rosner elvtársnő is előjön a farbával...

ROSNER: Mit csináljak?! *(nagyon dühös, kezét csípőre teszi, feláll)*

VÁNDOR: Semmit. Csak azt mondja meg, mit susogott ez a kis bizalmi gecí?!

ROSNER: *(nevet)* Ja?! Hülyeség, nem érdekes... hogy valami sötét betűk vannak a falon a gombüzembe, de szerencsére nem lehet elolvasni!

NŐI HANG: „SÖTÉT BETŰK? SÖTÉT!”

NEGYEDIK KÉP

(Ámen szobája az ÁVO épületében. Éjszaka. Az előtérben hatalmas, régimódi bádoggád, utcáról bevágó fények és az utcalámpa éles sugarai rajzolják körül a kádnál mozgó figurákat.

A színpadi akció: a kádba nyomott meztelen fogoly villanyozása folyik. Mikor a készülék egyik pólusát - a másik a vízbe lóg - a fogoly bőréhez érintik, az sikoltva fellöki magát, s erre a körülálló verőlegények botütései következnek.

Jelen vannak még: a rádió közelében Ámen és Piros, utóbbi a férfi haját nyírja professzionális felszereléssel és ügyességgel, Ámen olykor a rádió keresőjével babrál.

Az Őrnagy az asztali lámpa mögött ül, pipázik.)

FOGOLY: A szememet ne!

ÁMEN: *(kézitükörben figyeli Piros működését) ... Azt ne, értettük! Hadnagy elvtárs, ne tessék a szemét, azt nem szereti, ha a szemét macerálják... az fáj neki... (Fogoly újabb sikoltása hallatszik, aztán botozás - majd csönd)*

ŐRNAGY: ... Én megértem az ő lelkiállapotát, Ámen elvtárs, aggódik a szeme világér. Hát rendben van, aggódjon, vigyázzon rá. Jól is teszi. Mi, ugyanis nem bírunk mindenre vigyázni itt az Ávón, annyi a teendőnk! És a családjáér is aggódjon, legyen szíves! Vigyázzon a szeretteire! Mér, mit gondol... az is a mi dolgunk? Minden a mi dolgunk? A szegény, kimerült ávóé?! *(Piros váratlanul felsikolt)*

PIROS: Szűzanyám! *(a jelenlévők odakapják a fejüket: Piros eszelősen Ámen haját borzolja, komótosan előveszi a szolgálati fegyvert)*

ÁMEN: *(nyugodtan)* Mi történt, elvtársnő?

PIROS: Nem tudom, valami bogár... szőrös bogár, itt mászott az Ámen elvtárson... a frizurájából bújt elő.

ÁMEN: Mutassa csak, Piroska, hadd lám! *(nevetés)*

PIROS: Én *(meglátja a bogarat)* Jézusmária! *(Ámen felcsippenti a bogarat, megijeszti vele a titkárnőt) ... A frászkarika kerülget, alezredes elvtárs! (az Őrnagy visszafordul a Fogoly felé, Piros kacag)*

ŐRNAGY: ... Vagy lehet, hogy maga nem is szereti a szeretteit? Hm:!*(csönd)* Mér? Van olyan, hogy az ember nem szereti a szeretteit! Sőt, közismert, hogy inkább utálja. És tőlünk, ávosoktól meg elvárják, hogy mi szeressük a szeretteit, mindenki szeretteit! Hát szabad tőlünk ezt kívánni?! Hogy mi hozzuk helyre a maguk elbazilikázott nemi életét?! *(szünet)* Lássa, vigyázok, nehogy csúnya szó érje a számat! Mer én tudniillik családtisztelő vagyok! Szeretem az anyukámat, sose okoznék neki fájdalmat rohadék trockista aknamunkával.

ÁMEN: Itt oldalt egy kicsikét rövidebbre...

PIROS: Itt? Értettem, Ámen elvtárs. ... Esetleg ennyit is lehet?

ÁMEN: Igen, lehet.

PIROS: És a nóziból a szőröket? Szabad?

ÁMEN: Szabad. *(szünet. Int az Őrnagy felé)* Egy pillanatra! *(Az Őrnagy tisztelettudóan Ámen mellé lép, suttogva néhány szót váltanak, bólogat, elneveti magát, majd összecsapja a bokáját, visszatér a munkájához)*

ŐRNAGY: ... Mit gondol, el kell nekünk számolnunk bárkinek is a maguk rohadék életével? *(szünet)* ...Ha nem lesz vallomás, hát nem lesz! Valami csak lesz! Az lesz, hogy elfelejtjük magát. Jönnek a békés hétköznapiak, mindenki bölcsödébe, gimnáziumba, meg üdülni jár Siófokra, lesz szelíd gesztenye meg gyapot dögivel, és közben maga úgy fog kinézni, mint Moha bácsi, a törpe... és én? *(csönd)* ... Én valamelyik finom követségen ülök majd a teraszon, viskit iszok meg kokakólát és ha kérdezik... micsoda?! Az a titobérenc-rendőr spicli-trockista főké? Nem, nem ismerem, fogalmam sincs, na ossza már, tők az adut! *(szünet)* ...és közbe maga szépen rohadzik nekünk a pincébe, bűdösödik, mint a kvargli, seckojedno, hogy mit csinált a szemével. Vedd ki és dobd el, mer minek már az neked, mit akarsz látni? *(szünet)* De lehet, hogy rosszul mondom, ismerem magam... a végén megsajnálom, mégis eszembe jut pár év múlva... ja, apropó, van az a revizionista, elhajló Moha bácsi, gyerünk, kísétálunk éccaka egy diszkrét helyre a Budagyöngye közelébe, megásatom magával a sírját ott a palántanevelőnél... *(Egy pillanatra felnéz, mert Piros Ámen arcát illatosítja, apró tenyérütésekkel a bőrt masszírozza)* ... nevelőnél, aztán... aztán piff-csatt, tarkólövés. Úttörő becsületszavamra, soha senki nem fogja keresni. Eltűnt. Ez a maga története, ne aludjon. *(Ámen rádiózik. A legtöbb állomás tánczenét sugároz. Majd olasz és francia szavakat hallani.)*

ŐRNAGY: *(hátradől a széken, mint egy nyugágyban, ringatózik)* ...Tengerpart, alkony, kis hotelszoba... elment, nem látom többé már soha, elment...

FOGOLY: Őrnagy úr...

ŐRNAGY: ... Kisssss hotelszoba... elment...

FOGOLY: Őrnagy úr... lessz szíves.

ŐRNAGY: *(szórakozottan)* ... Igen?

FOGOLY: ... Azt szeretném mondani... szóval... rendben van, csak vegyenek ki innen... legyen szíves. *(Az Őrnagy int a pribékeknek, azok kikapcsolják a készüléket, segítenek a megkínzott embernek kiemelkedni a kádból, stb.)*

ŐRNAGY: Úgy, persze... segítsenek neki, nővérek, dajka elvtársak... *(szünet)* különben be se mutattam az elvtársakat itt a nagy kavarodásban... ezer pardon, mutatkozzatok be, elvtársak!

I. PRIBÉK: Mi? Már bemutatkoztunk, most még egyszer mutatkozzunk? *(nevetés)*

II. PRIBÉK: Én vagyok a Naplemente, de ezeket itt nem ismerem. *(röhögés)*

III. PRIBÉK: *(sötétarcú)* Én meg a szerecseny király...

ÖRNAGY: *(Fogolyhoz)* ...Higgye el, minden ügyesen, aranyosan, precízen megy majd... tessék, vegyen egy süteményt... adjatok neki, elvtársak egy rigójancsit... vagy azt a habosat... olyat még én is eszek... *(eszik)*

FOGOLY: Köszönöm. *(kezébe veszi a tortát, de nem eszik)*

ÖRNAGY: Kérem. A dolgozó népet szolgálom. *(szünet)* ... Úgy érzi majd magát odabenn, mint Alízka Meseországba... ezt én garantálom... aztán egy-két év múlva, de szerintem már sokkal előbb... kihozom a börtönből! Nekem fog dolgozni... mondjuk, Londonban! Igen... London fekszik majd magának... megígéri?

FOGOLY: *(zavartan)* Bocsánat, nem értem...

ÖRNAGY: *(vidáman)* Megígéri, hogy nekem dolgozik majd? Nehogy mással szűrje össze a levet! Maga az én felfedeztettem! *(csönd)* Na, megígéri? Ne kínozzon, mondja ki a boldogító igent!

FOGOLY: Megígérem... *(Ámen és Piros kivételével a helyiségben tartózkodók szedelőzködnek, távoznak)*

ÖRNAGY: ... Persze, a család itthon marad... nem baj? Ámen elvtárs, köszönjük a vendéglátást... elnézést a zavarásért... *(dúdol)* ...,Sötét az utca, sötét a város..."

ÁMEN: Szabadság, elvtársak.

ÖRNAGY: ... Úgy van... ők itt várják haza az apukát és mi fogunk vigyázni rájuk, mint a szemünk fényére. De minket is meg kell érteni... *(távoznak)*

PIROS: Akkor... csinálhatom, alezredes elvtárs? *(Ámen a kezítükrében az arcát vizsgálja)*

ÁMEN: ... Tény, hogy érzékeny vagyok a szagokra... remélem, nem alakul ki ebből valami probléma... James Watt például félt a vihartól... a mennydörgéstől pediglen dadogni kezdett... más zsenik is dadogtak... egyszer ez a Watt meglátott a fazékban egy rákot, tudja, ilyen vörös rákot, egyből beugrott neki a gőzgép eszméje... Vagy gondoljon Lomonoszovra, elvtársnő, *(szünet)* ha véletlenül rózsailatot érzett, elkezdett mosolyogni és elájult... Igen, ki lehet cserélni a vizet...

(A titkárnő a kád körül serénykedik: egy csap elfordításával leengedi a vizet, amely hosszú, fekete csövön a mosdó alatti lefolyóba távozik, majd megnyitja a mosdó rézcsapját, innen egy vékonyabb vörös gumislaug a bádoggádba vezet, stb. Törülköző, fürdőköpeny kerül elő, stb. Ámen vetkőzni kezd.)

ÁMEN: Érdekes dolgok ezek... például a lángész érzékenysége! Ott van... nézzük csak... lófasz van ezekkel *(órájára néz)* Na jó, mindegy, majd meglátjuk... mit akartam mondani?

PIROS: ... hogy ott van a lángész...

ÁMEN: Úgy van... vegyük például Byront, ezt az impozáns sánta egyént, aki három nap alatt írt egy könyvet, amittől a hölgyek folyton könnyeztek, és nem bírtak a pelenkával foglalkozni. És a deklasszált milliomosnék gyufát ittak idegességükbe, na most elvtársnő, ugyanez a halhatatlan zseni, ha nem dicsérte meg a felesége, akivel vérfertőző viszonyt

folytatott, akkor minden további nélkül görcsöt kapott a fejibe és a pipaszurkálóját mindig egy komornyikba dőfte, az meg hajolgatott és aszonta: jesz, mádám, jesz, mádám...

PIROS: Francia volt?

ÁMEN: Nem volt francia... és mégis! Talán hirtelen felindulásból... Igen, ezek a zseniális egyének kiváltságai, elvtársnő, akiket nem tud kiszámítani, mer lehetetlen! Ott van állítólag Pavlov... ez bement egyszer a sörgyárba, valami bacilust akart megfigyelni, és egy részeg fuvarossal birkózni kezdett, és pont akkor gyúlt ki a fejében az isteni szikra... ami logikus különben...

PIROS: Szerintem is logikus, alezredes elvtárs, például nálunk Lőrincen van egy kofa, akinek az ura a népművészet mestere...

(csöng a telefon, Piros felveszi a kagylót, majd szó nélkül átadja Ámennak, aki csak ennyit mond:)

ÁMEN: Rendben... *(Piroshoz)* Jönnek! *(Ámen leteszi a kagylót)*

PIROS: ... Úgy hívják, hogy Konecsnyik...

ÁMEN: Micsoda?

PIROS: Csak mesélem, Ámen elvtárs, hogy ennek a kofának a férje, ez a Konecsnyik a népművészet mestere, mert Koreába jár táncolni és más testvéri országokba, és ennek a kofának semmi baja, ha az ura Romániába, vagy tudom is én hol táncol, de mindig gyomorvérzést kap, ha a Konecsnyik megérkezik az ajándékokkal, és mennek együtt az ambulanciára, és a múltkor is otthagytak a kórházban véletlenül egy csomó golyóstollat és rágógumit, mondom, azt már nem, én vissza-szerzem, ha... *(Vándor érkezik, Rosner börtönőrrel és Szagoskával, már egy ideje ott állnak, mire Piros képes megszakítani a mondókáját)*

VÁNDOR: Szabadság, Ámen elvtárs... bocsánat a késésért.

ÁMEN: Szabadság, elvtársak, csak semmi hókuszpókusz, formáság, ne zavar-tassák magukat, tessék, lássanak hozzám! *(Rosner olyan közletről és erősen nézi Áment, hogy ez az elszólás szinte várható volt)*

ROSNER: Szabadság...

SZAGOSKA: ...Ámen.

ROSNER: Ez itt a Szagoska, alezredes elvtárs, tetszik tudni, a Vándor elvtárs mondta, hogy...

ÁMEN: Nos... nos... tehát...

SZAGOSKA: ... Ámen, elvtársak! *(Szagoska a szoba közepén áll, üres tekintettel, két kezét a hasán összefogva; Rosner zavartan odébb tolja, Vándor üzemszerűen táplálkozni kezd, tánczene.)*

VÁNDOR: Ámen elvtárs, jelentem, prima ez a hal... tetszett már kóstolni? Kóstolja meg...

ÁMEN: *(legyint)* Á, halat nem eszek. *(odamegy, megnézi a szendvicset közről)* ...Valahogy megutáltam, egyszer annyi ikrát fogyasztottam, hogy mind kiokádtam egy hídavatáson... *(tapogatja a halakat)*

VÁNDOR: Mondjuk érthető is, mert nem valami szimpatikusak a halak... egyszer...

ÁMEN: *(közbevág, Rosnerhez)* Fogyasszanak, elvtársak, ikra is van...

ROSNER: *(halkan, szemérmesen)* ... Köszönöm, már fogyasztottam.

VÁNDOR: Ikra is van? Hol? Nem látom! *(csönd)*

PIROS: Az az igazság, Ámen elvtárs... hogy biztonságba helyeztem a meleg végett... de hozom már, Ámen elvtárs, a jégszekrénybe. *(el)*

VÁNDOR: ...Egyszer, halpucolás közben rájöttem, hogy ezek egymásból élnek, mert amikor felvágtam az egyiket hosszába a hasán, kifordult belőle egy kisebb egész hal, és annak is felvágtam kíváncsiságból a hasát, és riktig abba is volt egy még kisebb hal, ott aludt, - persze azok a belső halak nem lettek felhasználva... *(Piros megérkezik az ikrás szendvicsekkel)*

PIROS: Tessék...

VÁNDOR: Köszönöm, elvtársnő... nem lettek ezek a kis belső halak felhasználva, hanem kidobtuk.

ÁMEN: Tessék, most lebuktál, Vándor elvtárs! Belső halak! *(diadalmas mosoly)* Várj, várj egy kicsit. *(csönd)* ...Most érzek valamit...

SZAGOSKA: *(halkan)* Fogyasszanak, elvtársak, fogyasszanak!

ROSNER: Most nem ez a téma, Szagoska!

ÁMEN: A szentségit! *(a levegőbe szagol)* Most markomban vagy, Vándor elvtárs! *(Vándor leteszi a szendvicset, zavartan ruhájába törli kaviáros ujjait)* ... Telibe! Belső halak! *(csönd)*

PIROS: Vándor elvtárs, térjen már napirendre, legyen szíves! A táplálkozás lecsökkenti az éberségét szerintem. Arról van szó, hogy az alezredes elvtárs olyan, mint a feltalálók, és az előbb csak visszautalt a belső izgalmakra, nevezetesen amire a legutóbbi elbeszélgetés alkalmával már figyelmeztettük Vándor elvtársat, például, hogy a Szovjetunióban mennyire érzékenyek ma már a költők és társaik, köztudott például, hogy görcsöt kapnak, illetve hánynak, ha megszagolnak egy rózsát, vagy egy pohár sörtől is akár... más művészek például gyomorvérzésben szenvednek...

ÁMEN: *(átveszi a szót)* ... Vagy székrekedésben, úgy van. Nos, nos. *(szünet)* Kértem, hogy gondolkozz el ezen a témán, látsz-e ebbe fantáziát. *(Ámen szünetet tart, mintha máris választ várna)* ... Mert én sejtem, hogy van benned is egy ilyen tövis. Talán emlékszel, hogy én bizalmas voltam, mert tudom a te dolgaidat, őrnagy elvtárs...

VÁNDOR: Én látok fantáziát, Ámen elvtárs.

ÁMEN: Helyes...

VÁNDOR: ...tetszik emlékezni, hogy mondotta Ámen elvtárs tréfásan azt a történetet az idomított poloskáról... és én megértettem például azt is, hogy a bajuszkirály...

ÁMEN: Úgy van...

VÁNDOR: *(felbátorodva)* ...hogy bizony a spicli démona benne volt és köhögött!

ÁMEN: Úgy van... mint bajuszkirály!

VÁNDOR: *(belelkesül)* ... Hát nem volt az olyan egyszerű! Hát egy ilyen autómátikus elhárító rendszer volt beleépítve tulajdonképp a bajuszkirályba, hoppá! Hát ő azt nem is tudta, hogy magába hordozza a saját árulóját, hiába kémkedik, a saját asztmája leplezi le, stimmel? *(szünet)* ...Én ezt is megértettem szerintem, Ámen elvtárs a mélyebb összefüggést és erre bizonyítékot is hoztam, tudniillik... itt van, ebbe a Szagoskába is köhög valami... tehát itt van, a poloska előállt! *(Szagoskára mutat)* ... Te jössz, Szagos elvtársnő! Mondjad! *(hosszú csönd)*

ROSNER: *(megrázva)* ... Beszélj, hallod?!

SZAGOSKA: ... Légbég... vég... végbég... véglék... bégvél...

VÁNDOR: *(megrázva)* Most nem ez van, hallod? Azt a másikat mondjad, amit a többinek szoktál!

ÁMEN: Valóban... elvtársak, erről ne beszéljünk! *(csönd, Vándor ráncigálja Szagoskát)*

ROSNER: *(leül, ölébe húzza a tehetetlen nőt, ringatja, majd énekel neki)* ... A folyónál áll Dunnyuska, Dunnyuska... sűrű az erdő, nap sose járja, nem szól benne... csa-a-lo-o-gány!

SZAGOSKA: ... Felügyelő néni, kérek engedélyt éjczakára kenyeret fejem alá, mert ha kitalálok éhülni, kéznél legyen, hideg kamorába nem jó várakozni, egész nap szállingála a hó, fehér színt vált az egész szakromentum, szomorún látom ezt a borult mennyet, varrás közben nagy szél emelkedék, Irma klavíron játszik, én a benyílóban álmélkodám, a galant Papácska szép kótákat hozott, sokat köhögött, én szigorú kíséretével énekeltem, Letzte Rose Immortelle...

VÁNDOR: *(látja, hogy Piros félve elhúzódik Szagoskától, fölényes nevetéssel magyaráz)* ... Ne féljünk tőle, nem szabad, ő fél, ő fél! Tetszik érteni, Piros elvtársnő? Ennek nincs apja, nem is volt, nem ismerte, hát még „galant Papácska”, és a köhögés! Tetszik érteni? A belső halak! Még hogy énekelt! Letzte Rose! Immortelle! Menjünk csak közel, elvtársnő! *(mint egy kikiáltó:)* ... Ne féljünk tőle, ő fél, ő fél!

SZAGOSKA: ...a generálmezőn offizérek parádéznak, a város majorjában sokat ütik a harangokat, az első szőlők megértek, azokat vajaskenyérrel ozsonnyára ettük, kevés vászonytépéssel eltölt az idő, Zoltán úr fiával nemsokára meglátogat, néztük az almaszedést, vasalásnál karomat elégetém, fájásaim vagynak, barackok, szilvák, egresek érnek, kávé után az első cukordinnyéket esszük... a halhéjak, kagylók átlukasztása tilos, híves az este, csepegni kezd, de rögtön vége lesz... *(énekel)* „Letzte Rose Immortelle” *(csönd)*

VÁNDOR: Nem tudom, elvtársak, érthető, amit mondok? Nem tud énekelni tulajdonképpen... és tessék, mindenki meggyőződhet, hát énekel! *(büszkén Szagoska mellé áll és leporolja; Ámen nem figyel a produkcióra, mind kevesebb felsőruhában járkal)*

ÁMEN: Ez ilyen zavaros dekadencia, nem az én világom, elvtársak, ne töltsük evvel az időt... nos, nos... tehát... Piros elvtársnő, jegyzőkönyvbe vesszük a most következő eseményeket! *(Piros az írógéphez ül, Rosner kézenfogja a fakó egykedvűséggel beszélő őrizettest, a falhoz állítja, háttal a többieknek; Szagoska így mormol tovább, kezében egy Vándortól kapott süteménnyel)* „...mivel már sokan megkísérelték, hogy az ilyesmit leírják, én a következő időkben megteszek mindent, amit kell *(beleereszkedik a kádba)* ... elfoglalom a helyemet...”

PIROS: *(gépel)* Írhatom, hogy megmerült, Ámen elvtárs?

ÁMEN: *(idegesen)* Ne szekírozson, elvtársnő! ... Te, Vándor elvtárs, állj ide és ... hogy is? Tedd a kötelességedet... apropó! A kakas! Hol a kakas?

ROSNER: A tyúk, Ámen elvtárs, nekünk tyúk lett mondva...

PIROS: *(gépel)* ... „tyúk lett mondva...” *(szünet)*

ÁMEN: Tyúk? Tyúkot mondtam, Vándor?

VÁNDOR: *(dadog)* Nekem úgy tűnt, ales elvtárs, hogy ...de ha tudom, hogy milyen célra, az esetbe...

ÁMEN: Most már idegesen nyilvánvaló, hogy a tyúk csak nyelvbottlás volt... nem bánom, jöhet a tyúk... de nem látom, elvtársak, hol van?

ROSNER: *(ijedten)* A titkárságon, a fogason hagytuk... én mondtam, hogy hozzuk be... de... egy szatyorban van, pillanat, máris elővezetem, Ámen elvtárs! *(Rosner el)*

VÁNDOR: Tetszett említeni a kötelességemet...

ÁMEN: Úgy van. Állj ide, Vándor elvtárs, mögém! Megfogod a vállam... megvan?

VÁNDOR: Megfogom, igen...

ÁMEN: Érdekes, nem érzem!

VÁNDOR: Gondoltam, csak úgy szőrmentén, Ámen elvtárs, mint a „Halálos tavaszba”...

PIROS: *(gépel)* „Szőr mentén... mint a Halálos...”

ÁMEN: Lófaszt szőrmentén, barátocskám... *(körülnéz)* Ha jelt adok neked, benyomsz engemet a víz alá, de vigyázz, hogy teljesen ellepjen a víz! *(Rosner visszatér lihegve, egy kakas van nála)*

PIROS: „Lófaszt szőr-men-tén...”

ROSNER: Kérek engedélyt, Ámen elvtárs, ezt nem értem... valahogy mégis egy kakas...

ÁMEN: Mielőtt a kakas hármat szólna, álljon ide, Rosner elvtársnő, a kád végibe a lábamhoz!

ROSNER: *(furcsán)* Ide... a lábhoz? Az alezredes elvtársnak?

ÁMEN: Úgy van, és majd amikor benyom ide a Vándor engemet, nos... nos... megmondom őszintén, én kapálózni és fuldokolni fogok, elvtársak...

ROSNER: Majd én innen vigyázok a lábra...

ÁMEN: ...és hánykolódok... tudniillik azért ne vegyük félvállról az ilyesmit, mert világos, hogy a tüdőnek levegőre van szüksége, de viszont a víz alatt, ha megfeszülök, se vagyok képes levegőzni... na most, ez megviseli a szervet és pontosan ez az, ami fuldoklásba nyilvánul meg, és ez - ne szépítsük! - fájdalommal jár, elvtársak! „Fájdalmas, fájdalmas!” - szinte hallom a mi ellenségeink rosszindulatú kórusát, „mi az, hogy fájdalmas” - kiáltják. *(Ámen hangtalanul nevet)* ...„Na, próbáld csak ki, barátocskám!” - vágom az arcukba az egyetlen bölcs választ. Nos, én nem szeretnék elébe vágni az eseményeknek, de megsúghatom az elvtársaknak, hogy véleményem szerint odalenn *(a víz alá mutat)* nincs más, csak üresség, nihil és hasonlók... Bicskája van, Rosner elvtársnő?

ROSNER: Gumibot, Ámen elvtárs... *(Ámen dühösen leinti)*

ÁMEN: Ha... látja, hogy dobálom magam, el kell hogy vágja a kakas torkát, elvtársnő...

PIROS: Kisolló megfelel, elvtársak? *(közel jön a kádhoz)* Én szívesen megcsinálom kisollóval...

ÁMEN: Kuss! Vissza! Nahát... hangsúly a véren van...

ROSNER: Természetesen...

ÁMEN: Ha már vérzik, megfesti nekünk a haláltusát. Nos... elkészültek? Tehát, tehát... indulok, elvtársak! *(Ámen váratlanul tér át a cselekvésre: eltűnik a kád vízben, csönd, tánczene, Szagoska suttogása, egy kevés bugyborékolás; Ámen hirtelen felbukkan, ordít)* Mi van, Vándor? Elaludt?! Megint nem fog! Mitől fél? Én átadom magam, ő meg nem fog!

PIROS: *(Gúnyosan)* Csak szörmentén, mint a Halálos tavaszba.

VÁNDOR: Az lehetetlen... tessék szíves rám bízni a feladatot!

ROSNER: *(szűköl)* Mi lesz itt velünk?

ÁMEN: Csacsiság, nem hagyom árván az elvtársakat!

VÁNDOR: ... Én lényegébe értem, hogy ez mi Rozika, nem emlékszik, hogy mikor kell elengedni az Ámen elvtársat?

ROSNER: *(sötéten)* Majd ha vérzik...

ÁMEN: Én lecsukatom, Vándor, hogy elkékül... itt egy a lényeg: hogy szorítson le és csak végső esetben erisszen szabadon! *(Piros halkan a kádhoz lopakodik, átadja a körömmollót Rosnernek, majd öntudatosan mondja:)*

PIROS: Értsék meg, elvtársak, olyan ez, mint a János vitéz, mikor elment megtalálni az Iluskáját... *(könnyezik)*

ROSNER: *(feszülten)* Most az elvtársnő szerintem menjen vissza pötyögni...

VÁNDOR: *(halkan)* Ez igaz... ebbe van igazság... *(Piros sarkon fordul és elsodorja Ámen székre hajtogatott ruhadarabjait, egyéb holmiját. Megbántva csinál rendet maga után.)*

ROSNER: És ne foglalkozzon más gatyájával...

PIROS: *(vérfagyasztó szepegéssel)* ... Jó, jó nem foglalkozok, majd egy szép napon esetleg kikeresem az elvtársnő dossziéját!

ÁMEN: Egész, vigyázz! *(a jelenlévők engedelmeskednek)* ...Figyelmet kérek! Mit képzelnek az elvtársak, hol vannak?! *(csönd)* Nagyszerű... tehát indulok. Átmegyek innen oda... *(váratlanul ismét lemerül, csönd, bugyborékolás)*

ROSNER: *(kétségbeesetten figyeli a kádat)* Vándor, én nem bírom... bepisálok... szóljon, jöhet a vér? Én nem nézek oda! *(szurkálja a kakast)*

PIROS: Elvtársak... a haláltusa! Rosner, vigyázzon, jöhet a vér! *(sikoltások)* Most mire vár?! Adja ide! *(húzkodják a kakast, Rosner szinte sokkos állapotba kerül, kitépi a vérző állatot a sikoltozó Piros kezéből, és a kádba veti, majd maga is utána vetődik. Szagoska érdeklődéssel közeledik a kádhoz, Vándor elengedi a meztelen Áment. Piros elváltozott arccal énekelni kezd.)*

... „Kék tó, tiszta tó,
melyből az élet vize támad...”

(Ámen felmerül a vízből, kezében a vergődő kakas, Rosner átöleli, akár egy életmentő, mindenki fűjtat, szuszog)

ÁMEN: ... kedves elvtársak... engedjék meg, hogy beszámoljak Önöknek azokról a sötét tapasztalatokról, melyeket az imént a cárizmusba szereztem... az igazság az, hogy a mostani felbukkanásom előtt, ezt önkritikusan meg kell mondani, afféle léhűtő voltam a végtelen orosz sztyeppén, ismerjük az ilyeneket, elvtársak, egyszerűen kényúr voltam és két hintóval indultam száműzetésem kijelölt körzetébe... talán Permbe... az egyik hintóban én voltam, elvtársak, és egy zsák barackmag, a másikba a szakács egy ketrec tyúkkal, útközben, ahol csak megálltunk, hölgyek vettek körül és rajongtak értem, tudniillik minden dekoltált szépségnek ajándékoztam egy barackmagot, amit a cár atyuska valamikor már a szájába vett és kiköpött, este bálba ment, de előbb kitiltottam a cukrászdából a lengyeleket és a zsidókat, de különös nyomatékkal a zsidó lengyeleket, aztán sokat keringőztem, és mikor a mazurka jött, kihirdettem, hogy azok a nőszemélyek, akik más egyedekkel is hajlandók... azok mehetnek Irkutszkba, illetőleg Szahalinra, telt az idő, én flörtölni kezdtem, egy úrinő valamiért megszeretett... nem is tudom... stimmel, azért, mert eldicsekedtem neki, hogy útközben elfogyasztottam egy üveg zongorát, hogy a hangom üde legyen, mint az angyaloké, sajnos arra nem gondoltam, hogy ez megnehezítheti a székletemet, aztán mint dekadens kéjenc, kicsapongtam, és az úrinő egyszer benyitott a szalonba, ahol a szobalánya a lábujjaimat simogatta, meg kell mondanom, elvtársak, hogy sajnos, ezt

sem vettem rossz néven, aztán persze az úrinő sikoltozni kezdett, és megvetően végigmért, mit tehettem, lekaptam a falról a kutyakorbácsot és adj neki, a nagysága meg felkapta a steppelt pongyoláját és menekült, el akart szökni előlem... ki az utcára, persze, én is követtem, ahogy illik, és egy zászlóalj újonc gyakorlatozott azon a terecskén, ahol utolértem, persze, megkorbácsoltam az ingyenélő felső tízezret, és az újoncok mind kacagtak, tapsoltak és hódoltak nekem, ettől eszembe jutott, hogy ki kéne húzni a tanácsosné aranyfogát, gondoltam, jó lesz az még valamire, nos... nos... megyek be a kormányzósági hivatalba, látom a főutcán milyenek a kerítések, mondom a parasztoknak, kérem, ez tűrhetetlen, ezt mind még ma végestelen végig lefestitek, és este figyelmeztessetek, hogy még ki kell húzni a tanácsosné aranyfogát, elég az hozzá, elvtársak, a muzsikok le is festették a kerítést feketére, aztán a hivatalban több ügyben intézkedtem, aláírtam egy Vaszilij nevű parasztfiú női nembe sorolásának aktáját, majd huszontét kincstári telek ellopásának ügyét tanulmányoztam, végül alig vártam, hogy megérkezzék az a pimasz névtelen levél, amelyet előző nap adtam fel magamnak, - de ezt már nem tudtam kivárni, elvtársak, mert Vándor elvtárs közreműködésével hálsten feltámadtam... igen, egyszóval... nos, nos... tehát... ebből arra következtetek, hogy feltámadok, elvtársak, feltámadok! *(csönd)*

- PIROS: Mi már nagyon idegeskedtünk, Ámen elvtárs... és nagyon vártuk, hogy ahogy meg tetszett ígérni... ahogy megígérte *(sír)*
- VÁNDOR: Visszavártuk... *(ünnepélyes csönd szárnyzuhogás)*
- ROSNER: Valahogy... mintha hajnalodna.
- SZAGOSKA: *(kezét előrenyújtva Ámen felé közeledik és váratlanul a szájába nyúl)*
Látom, elhozta nekem a felső tízezer aranyfogát...
(Piros felsikolt, felkapja az asztali lámpát és Ámen arcára irányítja: Ámen szájában csillogó aranyfogak)
- ÁMEN: *(különös, elváltozott hangon:)* „Én vagyok a Naplemente, de ezeket itt nem ismerem!”
- NŐI HANG: „ENNEK DACÁRA, SÖTÉT!”

ÖTÖDIK KÉP

(E kép elején és végén: mintha egy hatalmas bronzharang kondulna meg a föld alatt, mélyen.)

NŐI HANG:

... „Bitóként egyenes, négyzetes keresztmetszetű faoszlopot használtak. Valamennyi oldala mellé faéket vertek, így állították függőlegesre, belül pedig átalvetették rajta a kötelet.

A halálraitélt két csuklóját bal combjához kötözték, fejére csatolták az úgynevezett állazót, egy szíjszerkezetet, ami letapasztotta száját és állának mozgást nem engedett, - kiáltozása nem verhette föl az udvar csendjét.

A bitó alatt zsámolyra állították az elítéltet, majd nyakába akasztották a hurkot. Ekkor hóhérsegédek a bitó megett meghúzták a csigasoron áthaladó kötelet, miközben a főhóhér kirúgta áldozat lába alól a zsámolyt, és kemény mozdulattal oldalt fordította az elítélt állát, elszakítva fejét gerincoszlopától.

A kivégzett bal combjához kötözött két keze szabadon hagyta a szív tájékát. Itt tépte fel az orvos az élettelen ember utolsó ingét, ide illesztette sztetoszkópját, majd jelentette a halál beálltát.”

(E kép atmoszférájáról: kizárólag a szürke különböző fokozatai alkalmazhatók: díszletben, jelmezben, stb. A skála a majdnem-fehértől a majdnem-feketéig tart. Szegényes, egyszerű formák.

Csend van, mintha egy üres moziban némafilmet vetítenének - tehát folyamatosan valami surrogás hallható. Csak a kiválasztott mozdulatoknak legyen hangjuk, például egy-egy kalapácsütésnek, vagy a csigolya reccsenésének, egy-egy suttogott szónak, stb.

Az akciók a szöveg instrukcióinak megfelelően alakulnak, jól irányzott aszinkron részek beiktatásával.

A figurák:

- egy alacsony, nagyfenekű orvos (izzad, végig kalapban, felöltőben);
- egy sovány, szemüveges **hóhér**, minden mozdulata szakszerű, egyenletes és szinte gondoskodásszámbamenően precíz (felidézi a szeretet mozdulatait);
- három **hóhérsegéd** (kettő a csigán átvett kötélt meghúzását intézi, a harmadik az állsúly felrakásával segédkezik);
- továbbá börtönparancsnok, két fegyveres őr, valamint az **Elítélt**.

A helyszín: börtönudvar.

Egyenletes, szürke hajnal.

A sístergő csendben: olykor galambok hangjait, néha szárnyzuhogás, egy kanyarodó villamos kerekének jajdulása.

HATODIK KÉP

(Az ÁVO-villa aulája az íves, összefutó barokk lépcsőzettel. Előtérben elegáns cukrászdából ideszármazott márványasztalok székekkel, hidegtálak, ládákban sör, az asztalokon szendvicsek, boros- és röviditalnak való poharak.

Itt-ott lábon álló tonett fogas, nyeles újságot olvasóval. Az asztalokon, a lépcsőzet párkányain gyertyák égnek, némely szereplő is gyertyával közlekedik. Éjszaka, áramszünet. A neonok a jelenet során olykor felvillognak, majd kialszanak. Elöl egy asztalnál a részeg és meggyötört Knöpfler ül, iszik. A másik széken ávós őr cigarettázik, olykor felvihog. Margitka, Knöpfler felesége egy közeli asztalnál, ölében gépelt szöveg; feszült, zaklatott. Iszik és a körmét rágja. Kissé távolabb Knöpflerék asztalától Fogoly - és egy civil ávós tiszt, az Őrnagy - egyeztetik a vallomás szövegét; isznak, beszélgetnek, járkálnak.

Knöpfler az álmodozó ávóshoz beszél.)

NŐI HANG: A SZÍN SÖTÉT.

KNÖPFLER: ... Nézz oda, te hiába vagy itt ilyen stabil, az embernek akkor sincs kivel társalogni... maxi... maximum a halottakkal... azokkal még lehet beszélni... nálatok az összes kocsmába feltétlenül valagba rúgják az embert, azon még gondolkozok, hogy van-e abba különbség, hogy befogadó avagy inkább elhárító jelleggel... a kebelre ölelés felhangjaival, vagy szigorú intoleranciával, kérlek szépen... *(iszik)* Most, hogy ilyen jól érezzük magunkat, kénytelen vagyok felhívni a figyelmedet rá, hogy amikor te, vagy iksz ipszilon azt a vizelés dolgot megvalósítod a sérelmemre, még az is... nem-e emlékeztet téged például arra, hogy az anyukád segített neked, mikor ilyen kicsike voltál, vagy egy néni, hogy megtaláld a kukacodat, ha pisilni kell, kérlek alázattal *(iszik)* ... most tudod te, hogy én mit mondok? ... hogy a kollega az ember szájába vizel én ezt mondom! És emlékezek arra, hogy én nem tudom kivonni magam a meleg, elvtársi szituációból... mer nézz oda, egy ávós elvtárs is tulajdonképpen, ahogy kellemesen a sliccébe kotozászik, hogy ő megmutassa, már ebbe is van ám bizalom! *(szünet)* ... úgy a kollegák, mint a szőnyegen fekvő ellenség elvtárs vonatkozásába, mer ő feltárja magát, gondold el! Megvan? *(szünet)* Csak én sajnos arra gyanakszok, hogy nekem ötlet szeretni kéne, mint egy gyereket... Te Margitka, szerelmem... Hű hitvesem... tájékoztassál, mivel már nem vagy az élők sorába...

ÁVÓS: Knöpflerné, hallod? mondom, hogy neked beszél, ez még azt hiszi, hogy meg vagy halva!

KNÖPFLER: ... nekem szemrehányást tesznek, hogy nem szeretem a Rákosi elvtársat, pedig én nem mondtam, hogy nem szeretem, de mindig kérdezik, hogy nem szereted, nem szereted, és rám ütnek, de viszont a Tito elvtársat szereted, mér szereted? ...a láncos kuttyák a szívügyem... ezek szerint; *(iszik)* most mondd meg nekem az éji homályból, fáj ezeknek, hogy én kit szeretek? És... egyáltalán! Én ilyen fontos vagyok a demokráciának? Most bevallom töredelmesen, én tégedet szeretlek, Margit, hiába voltál az életbe egy arra többé-kevésbé méltatlan sze-

mély... *(Margit sírva fakad, feláll, a sarokba megy, rágyújt, az orrát fújja. Ekkor magához inti, ültében átöleli a nő csípőjét, de a szövegre és a Fogolyra figyel)*

FOGOLY: *(sétál, meg-megáll az asztalnál, rövid italt tölt magának, élvezettel iszik) ... Itt állok...*

KNÖPFLEER: Akkor üljön le!

FOGOLY: A magyar nép bírósága előtt...

ÖRNAGY: Javítsunk, mondjon simán népbíróságot!

FOGOLY: ... a népbíróság előtt, mint az összeesküvés egyik résztvevője... s mint-hogy egy olyan ország bírósága előtt állok, amely a szocializmust építi, ez arra kötelez...

MARGIT: Építi... itt tartson, drága, egy kis szünetet.

KNÖPFLEER: *(halkan)* Pincér, fizetek!

MARGIT: És nézzen a szemébe azoknak a csúnya ülnököknek szépen, öntudatosan!

ÖRNAGY: Hagyjuk ezt, jobb, ha lehajtsa a fejét.

MARGIT: Én se úgy értettem, hogy legyen provokatív... de igaz, úgy is jó, ahogy a Szőke elvtárs mondja... tehát lehajtsa a fejét, majd lassan felemeli... úgy van!

FOGOLY: *(felemeli a fejét)* ... Ez arra kötelez, hogy az igazságot... az igazságot megmondjam, és őszintén beszéljek.

MARGIT: Nagyszerű!

ÖRNAGY: Tovább!

FOGOLY: Tehát... kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy ezt nem valami kényszer alatt teszem, vagy kábítószer hatására....

MARGIT: ...,Vagy tudom is én, kábítószer..."

FOGOLY: Vagy tudom is én, kábítószer hatására...

(Egy alacsony elegáns, bajuszos figura - Mokri - vonul át az előtéren és tart - Piros kíséretében a díszlépcső felé. Halk léptei simák, gyorsak. Egy pillanatra megáll, mindenki feléje fordul és mozdulatlanul merevedik. A jelenés bőlint, majd eltűnik kíséretével együtt a lépcsőfordulóban. A nebulók leülnek.)

ÖRNAGY: *(rágyújt)* ... szeretném hangsúlyozni.

FOGOLY: Szeretném hangsúlyozni, az, hogy ma itt vagyok a vádlottak padján...

KNÖPFLEER: Habár a nép az úr
Szerintem kótdazúr!

(Az Örnagy feláll, kényelmesen Knöpflerhez megy, és akkora pofont ad neki, hogy az lefordul a székről és úgy marad.)

FOGOLY: ...az annak az eredménye, hogy engedtem hogy eszközzé váljak a Tito-klika kezében...

KNÖPFLEER: *(suttogva a földön)* Tito elnök Titelbe, fotelbe, hitelbe, hatol be, Etelbe...

(Az imént elvonult kis bajszos - Mokri - tér vissza Piros és a háttérben megáll, Mokri int az Őrnagynak, aki egy pillanat alatt ott terem, néhány szót váltanak, Piros egy dossziét mutat, de Mokri leinti. Az Őrnagy bólint, a főnök kíséretével ismét távozik. Az Őrnagy visszatér az asztalhoz, összecsukja a jegyzőkönyvet, álmodozó szemmel a Fogolyra néz.)

ŐRNAGY: ...Nézzük csak! *(szünet)* Magánál ugrott a Tito-vonal... igazítunk egy keveset ezen a töredelmes vallomáson.

MARGIT: *(fontoskodva)* ...Igen.

FOGOLY: Nem jó?

ŐRNAGY: De jó. Jónak jó... sőt! *(szünet)* De átállunk az angolszász befolyásra... *(szünet)* Változott a szereposztás. Van ilyen... nem? *(szünet)* MÉR? A színházban is... jön a rendező, aszondja az éjjel ezt és ezt álmodtam... igazam van, művésznő?

MARGIT: De mennyire! *(nevet)* Nem is tudja, mennyire, Lacika!

ŐRNAGY: És ha odáig egyszerű alabárdos voltál, holnap mehetsz az első sorba cselszövőnek...

FOGOLY: Tehát ugrottak a láncos kutyák...

ŐRNAGY: Ugrottak... így logikusabb. Illetve, merjük őszintén kimondani, a jugó vonal a maga esetébe *(felnevet)* olyan... erőltetett, olyan izé dolog volt, erőszakos. Nyögvenyelős. Nem is tudom... én nem szeretem az ilyen erőszakos dolgokat... nem gondolja? Hagyjuk ezt, jó?

FOGOLY: Mit? Ezt a nyögvenyelős...?

ŐRNAGY: Igen. Ne erőltessük.

FOGOLY: Jó. *(szünet)* Akkor én nem erőltetem de nem emlékszem, hogy kiket szerveztem be.

ŐRNAGY: *(spekulál)* ... Nézze... fog ez menni... induljunk ki abból. Hogy is? Először is... magát kellett, hogy beszervezzék, nem igaz? Azután, mivel a bibiszi megbízásából maga egy ilyen agilis pasas volt, elkezdett orientálódni mindenfelé, itt egy fogadás, ott egy garden party... vagy *(váratlanul hadonászni kezd)* ..mondja már, mi ez? *(mozdulatok)* Mi a Szűzmáriának mondják, krikett?

FOGOLY: Golf?

ŐRNAGY: Na, golf partik, ismerkedés... továbbá tudjuk, hogy a bibiszi az intelligens szerviz szolgálóleánya, sőt, valójában a fedőszerve...

FOGOLY: Ez odáig világos... de alig ismertem valakit... neveket mondjak?

ŐRNAGY: Ne nevetesse ki magát, ember. Nem vagyunk már gyerekek! Nagyon jól tudja, hogy ...Nevek! Persze, hogy nevek! *(csönd)*

FOGOLY: Egy rövid találkozásra emlékszem a szakszervezeti vezetők sajtótájékoztatóján... Gay-Lussac úrral, akivel csak néhány szót...azután ott volt még egy ilyen himlőhelyes *(gondolkozik)* mindig kacsingatott, ilyen tikkja volt... az olaszoktól Cellini... Mr. Joyce, az ír katolikusok sajtóreferense... nem tudom... volt egy beszélgetés az egyiptomi Uszirival, őt úgy tudom, nem sokkal később megcsonkították...

ÖRNAGY: Ez érdekes! Megcsonkították?

FOGOLY: Állítólag levágták a nemi szervét...

ÖRNAGY: *(nevet)* Alattomos CIA-módszerek... Nagyszerű, fog ez menni!

FOGOLY: Ezek megfelelnek?

SZŐKE: Meglátjuk... most szépen ide félreül, és leírja ezeket nekem sorjában, melyikkel hol, mikor... *(egy tálcát tol a fogoly elé)* ... na fogyasszon!

(Hátba vágja kollégiálisan a Foglyot, aki egy félreeső asztalhoz ül, az Őrnagy kis időre távozik, majd papírokkal, ceruzával tér vissza, leteszi az eszközöket a fogoly asztalára, majd el. Fehér ingben, akár az érettségizők, verőlegények jönnek, egyikük viharlámpát lóbál, leülnek, isznak. Margit az ő megjelenésükre szinte pánikba esik.)

I. PRIBÉK: ... nem azért mentünk, baszod, egy jugó nőt kerestünk, de ott volt az a kuglizó vagy tekéző, tudja a rosseb, belépek, harc az olajér, elvtársak!

II. PRIBÉK: A Princz?

I. PRIBÉK: Mondom, hogy azok visszamaradtak, na, mondom, beállhatok, elvtársak, csak éppen így, szerényen, így civilbe, aszondja a paraszt, várja a sorodra, testvér, ez pénzbe megy... mondom, jóvan testvér, van időm, de amér ezt mondtad, ez meg a fejedbe fog menni, hogy én terád várok, aszondja mivan, mér mondd ezt testvér, mondom ne törődgyé azzal, csak játszódj... aszt ahogy bevégezték... mondom, látom nyertél, akkor ugorjál csak föl erre, legyél szíves, házhoz viszlek *(nevet)* elhoztuk vele az össze kompániát, még az egyiknek a sógorát is, mer szóltak, hogy az is velük van, odabenn aztán ami belefér...

II. PRIBÉK: *(Margithoz)* Menjél el már, hallod Margit, itt áll kinn az a néma, szóljál csak neki! *(Margit feláll, balra el; III. Pribékhez:)* ... mingyá, ez nagyon tud, csak lásd meg, ez úgy rajzol, mint a Lúdas Matyi!

(vékony, különös férfi érkezik, egyértelmű, hogy rab - de mintha nem félne; tárgyilagosan néz. Egy mappa van nála, szája úgy áll, mintha fütyörészne, de hangot nem ad ki. Egy őr is kíséri.)

II. PRIBÉK: Na te néma, üljél le, hallod, aszt rajzoljád, azt a hogyishívjakokat, aszongya, amék ráül a pezsgősüvegre, fölű kicsi bunda, alul szüzanya meztelen.

III. PRIBÉK: Mit magyarázol, baldóver, nem érted, hogy hiába mondd? Hát nem érti! Süket, mint a kút!

I. PRIBÉK: Mér, ez tényleg nem érti? *(a némához)* Idevigyázz, hallod?! Mi van? *(csönd)* Nem érted, te fasz?

III. PRIBÉK: Hát azér néma, elvtársak, mer nem hall! *(egymásnak és a némának is mutogatnak)*

- II. PRIBÉK: Az nem úgy van, hohó! Álljon meg a halottasmenet! Tud ez beszélni! Mondjál csak valamit szaporán! Nem érted? Be-szél-jél! *(csönd)* Spreken zi dajcs?!
- I. PRIBÉK: Mi van, te nem beszélsz? Mér nem beszélsz?! *(csönd)* Hát beszélni tudsz, igaz! Akkor mi bajod, derogál? *(ordít)* A többinek nem derogál, bazdmeg?
- II. PRIBÉK: Nem egészen úgy van, Király elvtárs! Ez nemigen beszél. Hibás.
- I. PRIBÉK: De tud beszélni, ne idegesítsél föl te is... tud ez beszélni, de föl akar cukkolni, a kurva anyját!
- II. PRIBÉK: De rossz neki a füle, bazdmeg! Ezt ércsed meg!
- I. PRIBÉK: *(ordít)* Hát ide szarok már és rákenyem a hajamra! Hát nem a fülével beszél! Vagy a fülével beszél valaki?! Mer akkor én meg a faszomat megeszem! *(iszik, rágyújt)* Na mindegy *(a Némához)* Ha nem beszélsz, akkor rajzolja... aszondják, tudsz rajzolni! *(mutogatnak)* ... Nézz ide, te süsü! *(Margitkát odahúzza magához, mutatja a coitus mozdulatát)* ... Ilyesmit rajzolja, érted? Te meg, Margit, átéléssel, ne úgy, mint otthol! *(a Néma rajzolni kezd)* Na végre! *(szünet)* Kíváncsi vagyok, mit hozol ki ebből! *(körbeállják a rajzoló)*
- II. PRIBÉK: Úgy nézem, jó lesz. Mi ez... szerencseny király?
- I. PRIBÉK: *(elismeréssel)* Azannyapicsája! Kire hasonlít ez, hallod? Szagolják a gyereket? *(szünet)* Nyiszálja a gigáját elfele, nem látod?
- III. PRIBÉK: *(otthonosan, Margittal összefogózva, ringva)* ...Tudja, művésznő, mér szeressük mink a pinát? *(Knöpflerné a fejét rázza)* Hát ha nem tudja, én megmondom... mer abból bújtunk ki! Ez így van!
- I. PRIBÉK: Stimmel. Mer ezt nem lehet elvitatni.
- III. PRIBÉK: *(kikapja a rajzot a Néma kezéből, mutatja)* ...Eltársak! Ekce hómó! *(isznak. II. Pribék csizmáját ütve táncol)*
- II. PRIBÉK: Ezernyolcszáznegyvenkettő.
A pinának nem kell gyeplő!
- I. PRIBÉK: Komámasszony mit árul?
Úgy megbaszom, elájul!
- KNÖPFLER: *(a földön énekel)*
Kék a kökény, recece,
Meglepő az eleje
A küldöttségnek...
- I. PRIBÉK: No nézd már... milyen kutya ez, amék a szarán ugat! Gyere csak, Köfler... ide hozzám ... gyere, nem bántalak *(Knöpfler a Pribékhez vánszorog)* állja, állja csak ide! *(I. Pribék leül, cigarettázik, hosszan nézi Knöpflert)* ... Jó van. Hát mér nem mondom... mondjad szépen: jelentem, én most nem vagyok beszarva momentán. Mondjad szépen!
- KNÖPFLER: Jelentem, tényleg nem vagyok. *(szünet)* BESZARVA.....

I. PRIBÉK:

Jó van, Löfler, gyere, üljé csak ide, ne féjjé! *(mutatja a térdét, hogy Knöpfler odaüljön)* Mondtad, hogy tiszta vagy, én elhiszem neked, üljé le, apuka is tiszta! *(Knöpfler lassan leül az ávós térdére)* ...Nna, hoc, hoc, katona *(lovagoltatja)* ...jól esik? Mosmár elég, gyere csak ide te is, Margit, a másik térgyemre, üljé csak ide te is, hiszen nem vagytok tik idegenek, ne féljé, nincs beszarva a Knöpfler, бүдösnek бүдös, de má szobatiszta... Szembe babám, haszerecc, csüccs! *(Margit lassan leereszkedik az ávós másik térdére)* ...hát ez a szép pár! Lopjá csókot, Löfler! Hallod, ne röstellj magad! *(megmozdul, a házaspár egyszerre rázkódik a térdén, Knöpfler lassan a felesége arcához hajol, szájával Margit szájához ér)* ...Na, ezt föld le, piktör, ezt berámázom, hallod?! *(II. Pribék fejbeüti a Némát és a csoportozatra mutat, a Néma rajzol tovább. Hallani a ceruza mozgását.)*

No, Margit csinálja már valamit, mer, unalmas, piszkáljad csak meg a kis kejfeljancsiját, ne félj tüle, nem harap! *(lassan Margit szoknyája alá nyúl)* Nézzük csak azt a kukacot!

(Ebben a pillanatban Piros érkezik egy hat év körüli kisfiúval, a gyerek kisdobos-úttörőruhában, kimosakodva, vizes, élesre fésült hajjal. Amint a fiúcska megpillantja a jelenlévőket ujjait combjához szorítja és szavalni kezd:)

PALIKA: „És az aggódó anyák megismételték a kiáltást: nézzétek meg jól, farkasok, nézzétek meg jól!”

(A Knöpflerre ügyelő ávós a tehetetlen emberrel bajlódik. A Néma érdeklődéssel figyel mindenkire.)

PIROS: Palika, Palika... ne szavaljál, én majd szólok, ha te jössz. Így intek majd, és akkor szavalj... érted, amit mondok?

(A gyerek rémülten elhallgat)

(Ebben a pillanatban Vándor társaságában Ámen érkezik. Léptei szaporák, de bizonytalanok: részeg. Vándor nem bizonytalan, de szintén részeg; darócban van, övén gumibot, cigarettázik. Leülnek egy márványasztalhoz, Ámen feszült, indulatos. A neonok zölden villogva Ámenék érkezésére beindulnak.)

ÁMEN: ...Te Vándor, hallod, én szinte félek... *(csönd)* ... mi van, alszol? Nem hallod, hogy szólok? Halálos szomorúság fogta el a lelkem... *(csönd)* ... Ez az ember nem tréfál. Ez egy jellemzilárd valaki! *(csönd)* ... Hát akkor én minek vagyok itt?! Dísznek? *(szünet)* De szívesen lennék én is jellemzilárd, nem igaz?

(Ámen szórakozottan a gyerekekre néz, aki félreérti ezt a nézést és Ámen felé indul, Piros és az őr odaugrik, de Ámen leinti őket.)

... Erisszék az elvtársak hozzám a kisdedet! *(a gyerek Ámen asztalától egy méterre rákezd)*

PALIKA: ... „Akela föl sem emelte fejét mancsáról, csak folytatta egyhangú kiáltását: Nézzétek meg jól, farkasok, nézzétek meg jól!”

ÁMEN: Mi van, fiam?

PALIKA: *(a kérdést biztatásnak veszi) ... „A sziklák mögül fojtott morgás hallatszott. Sir Kán hangja, aki ezt kiáltotta: Mi köze a Szabad Népek az ember kölykéhez?”*

ÁMEN: Jól van. Most már vigyék arrébb az elvtársak ezt a kis művészt. *(Piros a gyereket a távoli lépcsőívek mögé vezeti, Ámen Vándorhoz hajol) ... És vezessétek hozzá, elvtársak, azt a bizonyos embert... még utoljára beszélek vele! (Vándor el) ... Egy ilyen határozott karakter! (a rettegve figyelő Margitra emeli a poharát) ... e mit tehetünk a sorsunk ellen? (iszik) Az én jellemem nem szilárd? A legtöbbnek... legrosszabb esetben kéznél van a jelleme. (szünet) Igen? hát aztán?! Mire megy vele? (csönd) ... Ennék valamit, de nem gyereket!*

(Hidegtál érkezik, Ámen mohón hozzálát. A túlsó bejárat felől egy sovány, meggyötört férfi közelít Vándor kíséretében. Ámen, amint a Soványt megpillantja, feláll és egy darab aszpikos hallal gesztikulál a fogoly felé:)

ÁMEN: ... Ez az éjszaka a te életedben a legkeservesebb lesz, ha nem írod le azt, amit én mondok neked!

SOVÁNY: Én arra kérek lehetőséget (.....) *(a kipontozott résztől hangja érthetlenné válik, beszél, de valami zúgás támad - a neonok! -, ekkor Ámen idegesen a Néma vállára teszi a kezét; a Néma megszólal:)*

NÉMA: A Néma megszólal. Nem lehetett hallani... ez a pár szó érthetetlen zörejjé változott...

SOVÁNY: Én még egyszer azt (.....) *(Ámen a Néma vállát fogja. A neonok zúgnak, hol villognak, hol egyenletesen világítanak.)*

NÉMA: Itt ismét zúgás, nem lehet megfejtetni.

ÁMEN: Csak ezzel válaszolhatsz: igen vagy nem?

NÉMA: Zúgás. Érthetetlen szavak.

ÁMEN: Te nem a Párt előtt. Neked most már a Párthoz semmi közöd. Te nekem teszel őszinte vallomást, az ávónak! Neked most egy dologra kell vigyázni!...

(A Néma önfeledten együtt artikulál Ámennel.)

ÁMEN: *(folytatja:)* ... Addig fognak verni tégedet, amíg ki nem jön belőled, ami benned van. Mondd meg, hogy mi az, amit írni akarsz! Beszéljél! Most már nincs időnk hozzád! Beszélsz vagy nem beszélsz?

NÉMA: Liheg. Valamit halkán mond.

ÁMEN: Nem tud. Vigyétek vissza!

NÉMA: Valamit még suttog...

ÁMEN: Írsz vagy nem írsz?

SOVÁNY: Írok.

ÁMEN: Írsz. Vigyétek.

(Soványt az őr elvezeti. Ámen elégedetten helyet foglal, int Vándornak, aki közelebb lép. Mohón esznek és isznak.)

ÁMEN: *(folytatja)* ...Láttunk mi már karón varnyút! Ha muszáj, az ember elfogadja a dolgokat. Például te is...meg te is... tik itt mind... nem igaz? Ha muszáj, nem azt gondolod, amit gondolsz, hanem azt fogod gondolni, amit én gondolok. Ha egyáltalán gondolok valamit. Ha nem gondolok, vársz. Mondok én neked egy példát, hogy jobban megértsed ezeket. Amint látod, itt ez a gumicső. *(vékony, vörös színű, kb. 20 cm-es gumicsövet húz elő a belső zsebéből)* ...Az embernek, mint talán te is tudod, a füle például bedugul, pláne ilyenkor, ha felidegesítenek, egyik végét a szájam sarkába illesztem, *(megteszi)* a másik végét ide ebbe a fülembe, mert itt a zúgás. Így. Az ujjamat pedig rászorítom a fülre, hogy légmentes legyen a szivattyú, mint az auschwitz-i gázkamra. Úgy hallok *(szörcsögés)*, működik. Igen ám, de az ember érzi, hogy ezt tökéletesíteni lehetne. Például, ha egy önzetlen elvtárs a szivattyúzás kényes munkáját marára átvállalná. És most térek rá a te ügyedre, Vándor! Légy szíves, könnyíts rajtam! Íme, a csövecske. *(kihúzza szájából a csövet és Vándor felé nyújtja, a cső másik vége Ámen fülében)*

VÁNDOR: Nem értem, hogy tetszik... Ámen elvtárs?

ÁMEN: Dehogynem értem, mért ne értenéd... csak a jó szándék hiányzik belőled, Vándor elvtárs, és túlzott jelentőséget tulajdonítasz a te saját személyednek... és van neked elképzelésed is... hol erről, hol pediglen arról... és úgy látszik, neked is van szilárd jellemkaraktered, de legyél óvatos szerintem, mert ha eljön az idő, lehet, hogy elromlik a hősi jellem és az ember helyén egy darab szar marad. Na, Ezt csak magunk közt mondom, tréfásan. *(isznak)* Te most fennhordod az orrod, Vándor elvtárs, nem akarsz könnyíteni a szenvedőn... de tudjál róla, hogy ha nagyon akarnám, te képes lennél naphosszat itt a bal vállam mögött a sorodra várni, hogy a kellő pillanatba a szivattyúzásra készen állj. *(ebbe a pillanatban - mert félreérti Piros integetését -, a gyerek szavalni kezd)*

PALIKA: „Ki fogja pártját ennek a kölyöknek - kérdezte Akela. - Ki akar szólni a Szabad Nép közül?”

VÁNDOR: Azér... Ámen elvtárs, én is vagyok valaki, nem gondolod?

ÁMEN: Te hoztad ezt a gyereket? Piros, maga hozta? Minek van ez itt? *(Piros Ámenék asztalához lép, Knöpflerné is elmozdul a helyéről. Piros a gyerek vállát fogja.)*

VÁNDOR: Mi hoztuk... tetszett mondani, hogy esetleg a gyerek is kellene fog.

PALIKA: „Maugli nevetve ült ott és játszadozott a holdfényben csillogó kavicssokkal...”

ÁMEN: Gyere csak, ne félj a bácsitól... nem adsz egy pusztit, Maugli... vagy minek hívnak?

PALIKA: Szóval... Knöpflernek...

ÁMEN: Tégedet is? Na jól megjárta, barátocskám! Itt van, egyél valamit.

PALIKA: Hát *(a gyerek eszik)* ... szóval régebben hívtak csak Knöpflernek... de már nem szabad, hogy úgy hívjanak.

ÁMEN: Mi van?

PALIKA: Azt mondták, kapok új nevet, mert az anyukám, illetve a papám a demokrácia ellensége, de még nem kaptam.

ÁMEN: Akkor most már *(int)* vigyék el az elvtársak.

(Piros elindul a gyerekekkel, a lépcső előtt azonban Palika lecövekel, lassan hátranéz Margitra, aki hirtelen elfordul tőle. Piros húzza maga után Palikát, aki ellenáll. Knöpfler megmozdul a sarokban, felnéz.)

KNÖPFLER: *(dúdol)*
Kék a kökény, recece
Meglepő az eleje
A küldöttségnek...

(Palika kiszakítja magát Piros kezei közül és az apjához rohan. Knöpfler szeretne lábra állni, sikertelenül. Térden állva tapogatja a gyerek meztelen lábszárát és furcsa hangokat ad.)

PALIKA: *(szaval)*
Mondd, ha szíved rosszra lel
Eh, Tabaki énekel,
Szél, fa, víz a föld felett
S a vadon legyen veled.

NÉMA: „SÖTÉT”

HETEDIK KÉP

(Ámen lakása. Ámen az előszobából nyíló, csillogó WC-helyiségben letolt pizsamában a dolgát végzi. Vele szemben a két főávós áll: Mokri és Csók (azonos az Őrnaggyal). Előbbi egy farkaskutyát tart pórázon, Csók gőzölgő kukoricán csámcsog. Hajnali fények az előszoba tükör- és tejüveg felületein. Valahol halkán rádió szól; Massenet: Manon, Álomária.)

- MOKRI: Gondoltuk... eljövünk már jókor reggel.
- CSÓK: Szabadság, elvtársak. *(- mondja, mintegy Ámen helyett, automatikusan.)*
- ÁMEN: ...Elvtársak.
- MOKRI: Ne az legyen, hogy telik-múlik az idő, és mi... mit tesz a véletlen...
- CSÓK: ... Ne adj isten, sehol se vagyunk.
- MOKRI: Sehol se vagyunk.
- ÁMEN: *(félálomban nyögve)* SEOL.
- CSÓK: Sehol, de sehol... olyan nincs. Legalábbis nagy hiba lenne.
- MOKRI: Mindig hajnalban érkezünk, mint a vérrög, úgyhogy...
- CSÓK: ... ebbe a vonatkozásba nem lesz probléma szerintem... ilyenkor érkezünk abszolút
- MOKRI: ... hibátlanul. Most már nyilatkozzál!
- ÁMEN: Szabadság, elvtársak!
- CSÓK: De ne mondjál nekem olyant, mert azt eljátszottad! Mondd gyorsan, hogy legyek egy kicsit elnéző, az esetleg jól esik nekem!
- MOKRI: Halkan, ötletesen, néha zokniban érkezünk...
- CSÓK: Kicsi topánkánk fityeg a dévajgítár csövéhez fogva, mer má az előszobába szépen levetkezünk, mintha gőzfürdőbe jönnénk, vagy kuplerájba, - szeressük meglepni a lányokat...
- MOKRI: Táviratot hoztunk és hasonlók... „Tessék kinyitni!” - mondjuk gyerekhangon, bevetünk néha egy-egy gyerekecskét, szóval...
- CSÓK: Csendesek vagyunk, mint a májrák...
- MOKRI: A hálószoba ajtajában zokniban megállunk és várakozó álláspontot foglalunk el, ez az igazság.
- CSÓK: Ez az igazság.
- MOKRI: Nem szuszog, nem fingik, nem nyikorog senki, mer jó érzéssel tölt el minket, ahogy érkezünk.
- CSÓK: Ja! És várnak már nagyon, mert megéreznek minket testvéreink, a házmesterek.
- MOKRI: Mer őrájuk vagyunk tudniillik hangolva. Ámen! Lábhoz! *(megrántja a kutyáját, ezek szerint a kutya is: Ámen)*

CSÓK: ...Ők meg persze remegnek nekünk az izgalomtól, a kapupénz vad csörgése jelzi, hogy konkrétan merre tartózkodnak az adott húgyszagban, föléreznek minket a házmesterek. *(szünet)* Most akár tetszik, akár nem, ilyen sajátosan felvonom a vállam. De fordítsuk komolyra a szót, elvtársak! Ha ezt mondom, történelmileg csippentek a bal szememmel, mer ha esetleg nemsokára meghalsz, legyen neked útravaló, amit elvihetsz magaddal, szuvenír.

MOKRI: Mer te már igencsak...

CSÓK: Vártál minket. De nehogy azt hidd...

MOKRI: ...nem olyan egyszerű, hogy vársz.

CSÓK: „Szabadság, elvtársak!” Jelentőset csippentek bal szememmel megint, mint minden történelmi, de ugyanakkor emberi pillanatban. De tudod te azt, hogy mit akarok én mondani?

MOKRI: Mer az a te dolgod, hogy vársz, és szeretnéd, ha történne valami. Aztán hipp, hopp...

CSÓK: Zsupsz. És vége. Megtörtént, és már baszhatod. Ennyi volt az élet. ... Tudniillik és megmondom neked, hogy itt nem az a kérdés, hogy én mit akarok, hanem te mit akarsz. A Párttól!

MOKRI: Érted?

ÁMEN: Én azt akarom, én szeretném tudni...

MOKRI: Van valami mondanivalód?

ÁMEN: Az a mondanivalóm, hogy...

MOKRI: Könnyű neked ilyen kényelmes körülmények között, ücsörögve.

CSÓK: És odakint plusz még rá topognak a házmesterek.

ÁMEN: ...hogyan szeretném tudni, mi az álláspont.

CSÓK: Neked van valami mondanivalód?

ÁMEN: Énnekem... van valami mondanivalóm...

CSÓK: Ezt akarod mondani a Pártnak?

ÁMEN: Álljon meg a halottas menet! *(fékezés, torlódás hangja)* Én nem...

MOKRI: Ezt akarod mondani a Pártnak?!

CSÓK: Ennyi év után? Azok után? *(csönd)*

MOKRI: Gondolkozz el ezen...

ÁMEN: Én nagyon csodálkozom azon, hogy... mert itt végeredményben nagyon felelős pártelvtársak vannak...

MOKRI: Ezt akarod mondani a Pártnak?! *(csönd)*

CSÓK: Most én mondom neked valamit. Először. Elosztogattad a barackmagot. Ez az egyik. A Párt a te tevékenységedet ismeri. Ez a második. Igaz? Na most. Várjunk csak. *(rövid szünet)* Ja! Figyelemmel kísérik a felső tízezerrel folytatott trockijista üzelmeidet; ez most hanyadik? A negyedik: te ismered a mi vezetőségünket!

ÁMEN: De... én...

MOKRI: *(szavába vág)* Ismered vagy nem ismered?

ÁMEN: Ismerem, igen.

MOKRI: Na látod! *(szünet)* ... Hát elhiszed te, hogy a mi pártvezetőségünk beveszi a te aranyfogad?! Elhiszed azt? Mondd meg, elhiszed azt?!

ÁMEN: Én csak egyet tudok mondani...

CSÓK: *(ordít)* Elhiszed? Ezt mondd meg!

ÁMEN: Én szeretem a Pártot...

CSÓK: ... hogy beveszi?! Elhiszed?

(Mokri hevesen zsebhokizni kezd, lihegve, izgatottan:)

MOKRI: Szereted. Mondd még egyszer... szereted... gyere, komm... du schweine Hund... spritzen Sie a pártot! *(lenyugodva)* ... Mi ez? Komonista magatartás? Szerinted komonista magatartás?

ÁMEN: Jó, elhiszem. De az, hogy én provokátor, vagy ehhez hasonló... azt nem hiszem.

MOKRI: Én mindig azt szoktam mondani, és most is azt mondom, hogy nem nagyon érünk mi erre rá! De egyet mondok. És ezt jól jegyezd meg. *(rágyújt)* Te tudod, hogy kétféle ember van: én, az ellenség és a humanisták.

CSÓK: És erre jön még plusz, aki se ilyen, se olyan.

ÁMEN: Én kérlek titeket, hogy ne legyen itt véletlenül tragikus tévedés... ne legyen itt tragikus tévedés!

CSÓK: Na, már megint fasza van a menyasszonynak! Egyet jegyezzél meg légy szíves: a mi pártunk teljes egyetértésben van, tehát ne legyenek illúzióid, hogy nem lesznek sajnálatos események!

MOKRI: Ne akarjad te a történelem kerekét összevissza ráncigálni *(mutogat)*, hol ide, hol oda, mert még nagyon csúnyán rábaszol esetleg a végén.

ÁMEN: Én nem...

CSÓK: *(ordít)* Megértettél engem?

ÁMEN: Megértettelek...

CSÓK: Vigyázz Ámen, a veszett fejsze nyeléről van szó... a veszett fejsze nyeléről van szó.

MOKRI: Nem emlékszek tisztán... mondtuk már, hogy nincs időnk? Mer nekünk teendőink vannak.

CSÓK: Hát nem ragadt rád annyi, nem ragadt, hogy a párt előtt ismerj be valamit? Hát semmit se akarsz beismerni az égvilágon? Hát nem ragadt?!

MOKRI: Tedd a szíved a kezedre! A párt nem a tenyerén hordozott? Mondd meg, nem a tenyerén hordozott?

ÁMEN: De, ott hordozott.

MOKRI: Hát a tenyereden hordozott. A párt tégedet. Megvédett tűzön-vízen keresztül. A hibáidat. Megvédte?

CSÓK: Hát beszélj! Hát nem te tékozoltad el a barackmagot?

MOKRI: Tedd a szívedre a barackmagot!

CSÓK: Ki ette meg az üvegzongorát? És ki hozta el a tanácsosné aranyfogát? Erre válaszolj!

ÁMEN: Mondjuk, hogy én hoztam el.

MOKRI: Továbbá: a kenyérkét a borba ki mártogatta? És a kakast háromszor ki vágta le?

ÁMEN: Bocsánatot kérek, nem én...

CSÓK: Most én beszélek!

MOKRI: Úgy van, ne vágj a szavamba!

CSÓK: Volt pártmegbízásod?

ÁMEN: Hát én...

MOKRI: Ne hápogj! Ein Mann, Ein Wort! Pártmegbízás nélkül te vágta le!

CSÓK: És mártogatással! Most láthatod, milyen konok ellensége vagy a pártnak!

ÁMEN: Hát... ha ilyen egységes álláspont alakult ki velem szemben...

MOKRI: Hallgass ide. Én nagyon szeretném, ha megértenéd, hogy neked most van egy utolsó alkalmad arra, - de nem hogy nekünk itt elmeséld. Elmesélj.

ÁMEN: *(halkan énekel)* Csendes éj...

MOKRI: Mi nem hallgatjuk meg a te meséidet!

CSÓK: Hogy te most a kezed a szívedre tegyed. És végigmenj az életeden. Érted?

MOKRI: Mer azt nem. Azt nem lehet. Van nekünk még más pártfeladat. Ilyen...

CSÓK: ... Párhajnalok. Érted?

ÁMEN: Szóval...

MOKRI: Idefigyelj! Te nem vagy egy buta ember.

CSÓK: Én majd mindig itt leszek! Ne félj, ahány hajnal, az engem mind itt talál.

MOKRI: Nem vagy te buta ember. Te jól tudtad, hogy van ez a bizalmi válság.

CSÓK: Mit gondolsz, nem tud arról a párt, hogy te titokban az elvtársak háta mögött kijelentetted, hogy „íme, itt vagyok”? Hát mi vagy te? Egy Lomonoszov? Egy Csernyisevskij?

(Ebben a pillanatban Rosner tűnik elő, egy habszelyem alsónadrágot és nyakában kolompot viselő férfi társaságában. Rosner kötőféken vezeti a férfit, aki halkan azt énekl, hogy Ó, du liebe Augustin, Augustin...)

ÁMEN: *(feláll, majd visszaül a deszkára)* A Bak Pali! *(a kutya morog, vicso-
rog)*

ROSNER: Szabadság, elvtársak!

CSÓK: Ha ezt mondd nekem, egyből izgalomba jövök, Rosner elvtársnő!

ROSNER: *(szemérmesen)* De Csók elvtárs, igazán.

MOKRI: *(Ámenhez)* Mondd a szemibe a doktor Bak Pálnak, amit mondtál, mondd a szemibe!

(Ámen lehajtja a fejét, zavarában a WC-papírral játszik)

CSÓK: Mit mondott, Rosner elvtársnő, mondja a szemibe!

ROSNER: *(íjedten)* Aszonta, hogy beszart a hétkerületbe, pedig valójában a szopóskurvánál volt...

MOKRI: Nézze, elvtársnő, most nem ez a téma.

CSÓK: Az Ámen mit mondott, azt mondja neki a szemibe!

(Rosner kissé megint félreérti a dolgot: az éneklő Bak Pali felé fordul és az ő szemibe mondja:)

ROSNER: Az Ámen elvtárs azt mondotta, hogy úgy nőtt fel előttünk mint a hajtás és mint a gyökér a szomjas földből, nem volt szép, se ékes, a külsejére nem volt vonzó, megvetett volt, utolsó az emberek között, a fájdalmak fia, aki tudta, mi a szenvedés, aki elől iszonyattal eltakarjuk az arcunk, de túlzott szerintem. *(sír)*

DR. BAK: Oh, du liebe Augustin...

(Ámen is sír, mert fájdalmai vannak, erőlködik, nyüszít, vörös nyakán az erek pattanásig feszülnek.)

ÁMEN: Lékbég... végbél... légbég...bélvég!

ROSNER: ...Kínoztatott, pedig alázatos volt, és száját nem nyitotta szóra, mint a juh, melyet leölteni visznek, és mint a bárány, mely elnémul a nyíró előtt... erőszakos ítélet végzett vele, és kortársai közül ki törődik az ő ügyével, pedig kitepték az élők földéből és bűneink miatt lőn rajta vereség...

ÁMEN: *(zokogva a nehéz székeléstől)* ...És a gonoszok közt adtak sírt neki, és a gazdagok mellé jutott kínos halál után, segítetek, piszkálja ki valaki!

(Ámen felsikolt, csöngetés. A szín hirtelen rövid időre elsötétül, majd az előbbi helyszínt látjuk ismét - éjszakai megvilágításban: az előszobát a lépcsőházi lámpák reflexfényei világítják meg; a WC ezúttal csak résnyire van nyitva, bentről sárga fénycsík vetül az előszobatükörre, fogasra, szőnyegekre.)

Nyílik a WC-ajtó, Ámen pizsamáját rendezgetve beengedi a két látogatót: Mokri és Csók érkezik fűjtatva, havas télikabátban, csillogó, lihegő farkas kutyával.)

MOKRI: *(megragadja Ámen kezét, rázni kezdi, mint egy követségi fogadáson)*
Harc az olajér, Ámen elvtárs!

CSÓK: Jöttünk, hogy elhozzuk neked a sípocskát! *(Ámen szájába dug egy kis csontsípót.)* ...Fújjad csak, fújjál bele, alezredes elvtárs!

ÁMEN: *(sípval a szájában)* ... de hát mi ez, karácsony van, elvtársak, fenyő-
ünnepe?

CSÓK: Mi ez a szag, elvtársak... *(szagol)* tömjén? Mirrrha? *(nevet)*

ÁMEN: *(szemlesütve)* ... Elnézést, ilyenkor szoktam... sajnós azonban... elvtársak.

MOKRI: Van valami mondanivalód?

ÁMEN: Nehézségeim vannak, elvtársak!

MOKRI: Ezt akarod mondani a pártnak?

ÁMEN: Úgy látszik... az előbb elaludtam, és most csak púzok, sípolik, de nem fejlődök, altábornagy elvtárs.

MOKRI: *(kiveszi Ámen szájából a sípot)* Tulajdonképpen nem érdemled meg. Nézd, *(felmutatja a sípot)* ezt a párt küldi neked! Ez enyhíti a természetlen erőlködés fölött érzett... hogy mondják ezt, Csók elvtárs?

CSÓK: Enyhíti az aggodalmat.

MOKRI: Úgy van.

CSÓK: Szégyenérzetet.

MOKRI: Helyes. A szégyen. Ez a helyes kifejezés! *(szünet)* Mer visszatetsző... olyan... *(csettinget, nem találja a szavakat)*

CSÓK: Illetlen...

MOKRI: Mer visszatetsző, olyan illetlen szerintem, ha az emberrel a feneke szembeszegül!

CSÓK: Visszabeszél, ellenáll, lázadozik.

MOKRI: Úgy van! Pláne azon a nyers, durva hangon. Akkor már, elvtársak, édesítsük meg a szenvedést! *(szünet)* ...Én nem mondom, hogy kerüljük el, vagy vérbefojcsuk...

CSÓK: Tegyük hangulatossá... olyan *(csettinget)*

MOKRI: Emberivé! *(Mokri még mindig Ámen kezét rázza, amitől a kutya egyre veszesebb morgásokat produkál, a póráz ugyanis - a nem szűnő szívélyesség következtében - mindig ránt rajta egyet)* ... Ezt a sípocskát úgyszólván én a nagynénikémtől örököltem. És - kérlek alázattal - ez eredetileg egy nagyon figyelemreméltó sípocska, mert végeredménybe nem szól. Ab ovo nem szól. Ez benne a pláne! Tudniillik szegény anyukám...

CSÓK: Nagynénikém...

MOKRI: Szegény, nem bírta a szelet magába visszafogni. Hiába volt ő egy ilyen szemrevaló, öntudatos proletár, ha rájött az inger, ő bizony kiadta, sajnós.

CSÓK: Durrogatott!

MOKRI: Úgy van. Nem fogta vissza! De viszont közben meg az állását resztkírozta szegény, mer a grófné, aki éjjel-nappal zsákmányolta ötet kifele, nem kultiválta, ha rezeg a porcelán a desszertnél, vagy például a likőröskészlet a kártyaasztalon, mer whistezetek mindég a rohattak, és szegény anyukám meg csak szervírozott és közben durrogatott.

ÁMEN: Elvtársak, esik a hó.

MOKRI: De hál Istennek volt a nénikémnek egy jóakarója, egy ezermester, na ez tökélllette ezen sípocskát, melyen zajtalan röppen át a szellő, csak a megfelelő nyílásba kel dugni.

CSÓK: Amit Ámen elvtársnak is javasol a Központi Vezetőség.

ÁMEN: Plusz még rá dugaszoljak?! *(rémülten)* Ezt kívánja tőlem a Központi Bizottság?

CSÓK: Csak sajnós...

MOKRI: Csak sajnós ezen huncut ezermester egy szép napon titokban nyelvet faragot a sípra, és ezek után a néma síp hangot kapott és a nénikém végigfüttyörészte csukott szájjal és akaratlanul a halotti tort, mer a grófi családba feldobta a bakancsot egy illető, és a nénikém ugye a temetés után hordozta körbe-körbe a finom pályinkát, édes süteményt, még könnyezett is jól nevelten, de mit se használt, hiába szorította összefele mindenét, csak jött ki belőle az a nóta annál veszettebbül, muszáj volt fűgyülni, hogy Oh, du liebe Augustin, Augustin, Augustin... *(sír)* Földönfutó lett szegény...

CSÓK: Fogadja el tőlünk, Ámen elvtárs a Végrehajtó Bizottság és az Ideiglenes Nép nevében... íme, a sípocska, legyen segítőd a bajban, vidámítsa föl a te lelked...

ÁMEN: *(motyog)* Csendes éj, esik a hó...

MOKRI: Használd egészséggel ezen varázsfuvolát! *(lerántja Ámen fenekéről a pizsamát és bedugja sípot Ámen fenekébe)*

CSÓK: Nézd, mi nem vagyunk Teleki téri kereskedők, de most légy szíves, add elő a tömjént és mirrhát!

(felhangzik a varázssíp: „Oh, du liebe Augustin”)

NŐI HANG: „SÖTÉT”

NYOLCADIK KÉP

(Kihallgató szoba. Mintha egy szürke dobozba néznénk. Szemben hatalmas ablak, kívülről deszkával beszögezve; a réseken - alulról - erős lámpafény tör a kopár helyiségbe. Jobboldalt pléhborítású, nehéz ajtó, az ablakkeresztben Ámen lóg ávós egyenruhában, felfeszítve. Kétoldalt fegyveres örök davaj gitárral. Egy impozáns műpálma mellett Szagoska áll nagy hassal, hangosan lélegzik. Hokedlik, székek; egy kis asztalon írógép, rádió. Oldalt a Néma rajzoló: rajzol.)

MOKRI: *(fenyegetően gyalogol Ámen előtt le s fel)* ... Egyszóval? Nem tudsz te nekünk arra válaszolni? *(szünet)*

CSÓK: Hogy mi ez a te nagy okosságod?

MOKRI: Idefigyelj...

CSÓK: És nem vagy te képes arra énnékem megfelelni? Hogy minek mondod te ezeket? Igaz-e?!

MOKRI: Hogy mire megy ez ki nálad?!

CSÓK: Nem igaz? Így van, vagy nem így van?

MOKRI: Nem kell válaszolni, nem fontos. *(szünet)* Nézd meg magad.

CSÓK: ...Majd most sorba gyönyörű szépen végigmegyünk ezen a témán, ne szarj be... Jöjjön csak, Rosner elvtársnő, mesélje csak el szépen, hogy azzal a lábbeli dologgal hogy s mint volt, kérem szépen.

ROSNER: *Altábor... (Rosner elakad, fejét Ámen felé fordítja. Csönd.)*

MOKRI: Mi a téma, elvtársnő... elfáradt?

ROSNER: Altábornagy elvtárs, jelentem, az úgy volt, hogy mivel az ales elvtárs állítólag fájós lábú, én mondtam, hogy majd kenyegetem.

CSÓK: És megcselekedte az elvtársnő?

ROSNER: Jelentem, meg!

MOKRI: Értem. Ezek szerint valóban kenegette... *(szünet, Mokri járkal)* És mi történt aztán?

ROSNER: *(zavartan)* Aztán... nem emlékszek, tisztelettel.

MOKRI: *(gorombán)* Vándor, mondja a szemébe, hogy mi történt.

VÁNDOR: *(a börtönőr elé állva)* Szemedbe mondom, Rosner elvtársnő, azután, hogy az alezredes elvtárs lábát kenegtetted...

ROSNER: *(súgva)* Ne tegezzen, Vándor, mer tökön rúgom.

VÁNDOR: ... megmondom úgy, ahogy van, rákented a hajadra mind az egészet!

ROSNER: Hát... a sok finom kenőcs, tisztelettel... menjen pocsékba?

MOKRI: No, eridjen csak oda a vádlotthoz, Rosner. Mutassa, hogy volt ez, nézzük csak! *(Rosner Ámenhez lép, lehajol, haját kibontja, fejét a férfi lábához érinti, és imitálja, mintha most itatná onnan fel)* ...Szerintem ez a szembesítés eredményre vezetett, elvtársak, nézzük csak tovább, nagyon érdekes...

CSÓK: Várjunk csak, elvtársak, nem úgy van az! Hát hova sietünk? *(csönd)* Magyarázza ezt meg nekünk az elvtársnő!

ROSNER: Hát ezt... még én se tudom, Csók elvtárs, az az igazság... tessék elhinni, nem tudom! *(szünet)*

PIROS: Na de volt ott még más is, Csók elvtárs, énszerintem!

MOKRI: Más is volt, elvtársak?

VÁNDOR: Szóval, tessék csak nézni, nekem az a véleményem, hogy még ne zárjuk le ezt a lábbeli témát, tudniillik ott van még a doktor Baknak a cipője, szerintem.

PIROS: Na még az is, természetesen. Ezt aláírom.

MOKRI: *(Rosnerhez)* Igaz ez, elvtársnő?

CSÓK: Vigyázzá má, hát itt tényleg erről van szó!

MOKRI: Most tőlem mit akarsz? Mondtam én, hogy... *(figyel)* ...érdekes, elvtársak, nem halljátok?

CSÓK: Mi van?

MOKRI: Valami pikula szól, szerintem. Vagy tévedek? Nem szoktam tévedni. *(figyel)* ... Térjen a tárgyra, elvtársnő.

ROSNER: Tessék már, altábornagy elvtárs, engem is megérteni! Nézze, itt van ez a gyönyörűséges sevrócipő! *(Ámenhez lép, mutatja)* Tessék szíves megnézni... vagy érinteni legalább! Mint a cukor, nincs igazam? Ezt még egy főorvosa saját lábára csináltatta, egy fogász a belvárosba, és én ezt a doktor Bak Pálnak megszereztem, tudniillik a klinikai szájsebész fogorvost, egy ilyen specialistát még Auschwitzban a családjával elégették, tehát világos, hogy nem fogja használni a sevrócipőt! Ebből arra következtettem, hogy jó lesz ez a lábbeli a doktor Bak Pálnak, én kitágítottam! És akkor... *(sóhajt)* egy ideig jó is volt, de sajnos akkor én még arra nem gondoltam, hogy s az alkohol közülünk is szedi az áldozatait és nem válogat.

PIROS: *(szemlesütve)* Nemcsak az, Rosner elvtársnő.

CSÓK: Tessék csak, Piroska, bátran!

PIROS: Diszkréció is van a világon, Csók... altábornagy elvtárs!

MOKRI: Mi van? *(csönd)* ... Titkolózunk, elvtársak?! Ne titkolózzunk! Mire célzott a Piros elvtársnő?

PIROS: Ha már így sarokba tetszett szorítani... a szopós... elvtársnőre céloztam, hogy avégett ment el a doktor Bak, úgy tudom.

CSÓK: Mutasson rá, Rosner elvtársnő, megkérem, ez csak ilyen lár púr lár felszíni témák, legyen szíves, türelmesen mutasson rá, mér ment el lényegébe a doktor Bak?

ROSNER: Már egy az, hogy kifejtettem, hogy ivott a Pali... aztán ott volt köztünk a nézeteltérés, hogy ő mindig úgy csinálta, hogy ő volt fölül, én meg viszont alul, szóval rám volt feküdve, tetszik érteni, nagyritkán esetleg úgy oldalvást, de viszont csak húzott egyet-kettőt, aztán elaludt, ez az igazság, Csók elvtárs, kérem! Én erre kellettem mindössze, aludni járt az énám!

VÁNDOR: Énnekem se kutyám, se macskám a doktor Bak, de olyan is van, nem azért mondom, hát csak egy példát mondok, elvtársak, volt egy úrinő szemben a patikaházba, pedig vénlány volt... hát annak végeredménybe még rosszabb volt, mint egy parasztlányé, hát az olyan bő volt, kérem, hogy mehetett abba szekérrel az ember, ugye, olyan komfortos vót. Igaz, hogy hányta-verte magát, ugye, így meg így, *(a földre fekszik, mutatja)* de mi abba a jó? Na most én nem abba az összefüggésbe mondom, hogy esetleg azért ment el a doktor Bak, de hát ilyen is van! *(Vándor feláll, leporolja magát)*

PIROS: Hogy képzeli, Vándor... hülyeséget beszél! *(szünet)* Nem is értem!

MOKRI: Várjunk csak, elvtársnő, nem úgy van az! Álljunk csak meg *(Egy pillanatra ismét a gyászoló rokonság, a zilált halottas menet látszik: értetlen, sérült arcok néznek ki a képből)* A férfinak az akaratát mindehogy is be kell tölteni! Má... abba a részbe, hogy megnyugodjon lelkileg. Mer ha nem? Hogy dogozzon? Építse a rendszert?! Idegesen? Előbb-utóbb megy, azt kínálgassa! Úton, útfélen, ide is, oda is... Mer az ember az csak ember, még ha a kalapjába szarik is!

CSÓK: Ja! Úgy van! Mer én is: megkínálok vele minden nőt.

PIROS: *(kacéran)* És ha... csukott kertajtóba ütközik a Csók elvtárs?

ROSNER: Rózsálgasba...

CSÓK: Hát ... ha nem kell, húgyozok vele tovább, az is valami! *(szünet)* Most én is hallom azt a pikulát! *(csönd, figyelnek)*

VÁNDOR: Na de olyan is volt, má... visszatérve, hogy gyanús volt má eleve! Nem stimmelt az egész! Mindenfélét összebeszélt.

MOKRI: Világítsa meg.

VÁNDOR: Én... megvilágítom... várjunk csak!

PIROS: Célzás történt arra több esetben, hogy Pavlov elvtárs a sörgyárba összeverekedett a rakodóval, mikor föltalálta a penicillint!

VÁNDOR: És mi meg csak annyit mondjunk, hogy igen vagy nem.

MOKRI: Értem, értem, de az a disznólkodás hogy volt, elvtársak?

PIROS: Arra a vacsorára tetszik gondolni...

CSÓK: Tudja azt, Piroska, hogy mire gondolunk!

- PIROS: Igen... már emlékszek. Itt ült velem szembe az a horthysta-fasiszta-trockista nyilas, és ott volt, ahol az elvtárs áll, egy terülj-terülj asztalkám, sonka, fejhús, minden, és az Ámen elvtárs felszólította a fasiszta elvtársat, hogy segítsen neki, mert teljesen mindegy, hogy tagadásba van, vagy nincs tagadásba, mer így is, úgy is, mindenképpen akasztás lesz, csak az a különbség, hogy aláírja vagy nem írja alá, mer ha aláírja, akkor vacsorázhat, és nem bántják a feleségét, de ha nem írja alá, akkora felesége is csúnyán ki fog kapni, tessék, lásson házzá, levelet is írhat, szóval ez így volt, és akkor itt mindenki vacsorázott, igen ám, de azt mondta az Ámen, hogy várjon csak az elvtársnő, és akkor így letört egy darab kenyeret, valami szaftba belemártotta és aszonta, de ilyen elég gusztustalan volt, hogy nyújtsa ki csak a nyelvét az elvtársnő, ne, ne húzza vissza, ráteszem a kenyeret, és akkor... hát nem értettük, hogy mi van, a halálos fasiszta se értette, csak annyit mondott, hogy azt hiszem, ez az utolsó vacsorám, és akkor... az Ámen rátette a kenyeret a nyelvemre és azt mondotta, hogy csináljak így *(Piros kenyeret tesz a nyelvére és huncutul ide-oda lebegteti a kinyújtott nyelve hegyén)* ...tulajdonképpen más nem történt, csak úgy a színe elváltozott, elváltozott az arca. *(csönd)*
- MOKRI: Én ezeket nem értem, elvtársak! Én itt állok, és meg vagyok döbbenve, megmondom úgy, ahogy van.
- CSÓK: *(Ámenhez lép)* ...Légy szíves ezek után, Ámen elvtárs, ha egyáltalán érted, amit mondok, próbáld meg ezt a témát valahogy komolyan felfogni, mer itt szerintem komoly dologról van szó, amibe beletörhet a bicskád neked is esetleg! És légy szíves, adjál valami magyarázatot!
- MOKRI: Most még csak így egyelőre szőrmentén!
- PIROS: Mint a Halálos tavaszba. *(Hosszú csönd)*
- MOKRI: És hogy ... nem értem! Hogy mászik fel mindig arra a keresztre.
- PIROS: Ebbe én is bűnös vagyok, altábornagy elvtárs, de tessék szíves engem is megérteni, tudniillik... nekem egyelőre ő parancsol!
- CSÓK: De mire jó ez neki?
- PIROS: Én nem is tudom, tessék elhinni! Először mindég úgy van, hogy leül a kimenő ruhába, kezébe adom a gumibotot, akkor ezt így feltarcsa, bekapcsolom a rádiót, *(mutatja)* azután... hogy is... azután nekem így szurkálni, böködni kell őtet a piszkavassal, és mondja, hogy nevessek, nevetgéljek, és köpjem le, jóvan, akkor persze nevetek és akár leköpöm, akár nem, mer valamikor nem tudom leköpni, annyira gusztustalan, de mindegy, ha leköpöm, azér sír, ha nem köpöm, azér sír, ennek seckojedno, és egy nadrágszíjjal így megállok előtte, akkor ő rám néz ilyen homályos szemmel, már érzem, hogy várja az ütések, hát akkor innen-onnan végigverem, elmegyünk kábé 39-ig, akkor szomorúan felmászik a keresztre, én így a csuklójánál odakötözöm, mert a kötél már oda van készítve, szurkálni kell ezzel a piszkavassal, és ő kacag, a farát így dörzsöli, nyiszálja a kereszthez, tessék csak nézni, ott van, ahogy most is, és azt mondja *(Piros elhallgat, csönd)*

MOKRI: Folytassa, Piros elvtársnő...

PIROS: Szóval így nevetgél, rázza a kacagás, vonaglik erre-arra, tetszik látni, és azt mondja...

ÁMEN: *(a kereszten sikoltva, boldogan)* Atyaisten én beszartam! *(csönd)*

SZAGOSKA: *(magas, átható hangon)* Mit akart azzal a gyerekkel?! *(csönd)*

PIROS: *(leteszi a gumibotot)* Hát... szóval így megy ez. De olyan is van, hogy így leszöl az embernek lezseren... aszondja, legyen szíves az elvtársnő, igazítsa meg a nadrágomat, de hiába igazítom meg neki, aszondja, Piros elvtársnő, megint lecsúszott, akkor mindig így oda kell neki nyúlni, míg azt nem mondja, de ilyen tiszta üveges szemmel...

ÁMEN: Egy kevés ideig nem láttok engem, és egy kevés idő múlva megláttok engem. *(csönd)*

CSÓK: Mi ez, amit minekünk mondasz?

MOKRI: Micsoda ez? Egy kevés ideig, Ámen elvtárs?

ÁMEN: Jól figyeljetek, mer... nos... nos... tehát... de nem biztos, hogy megértitek.

(Szagoska felkiált, a hasához kap, erőt vetek rajta a szülési fájdalmak, a jelenlévők döbbenet néznek, egy fegyveres ávos segítkezik. A szülő nő kiáltásai hallatszanak.)

VÁNDOR: Mondjad, légy szíves, mert tudod, milyen vagyok! Amíg nem hívnak valami rendes munkára, addig unalmamba rosszalkodok, gyilkolászok! *(a többiekhez)* ...Kéreti magát, mint egy fürdőskurva.

ÁMEN: Nézzétek, elvtársak, egyszerű ez. Mivel ugyanaz mindig visszatér, ergó én is örökké visszatérek, úgyhogy ne szomorkodjatok! Visszatérek, elvtársak... örökké visszatérek!

(Szagoska nagyot sikolt. Két másodperc sötét. Fényváltás után az előbbi kép derengő homályban, de éles fénycsóva vetül a fegyveres ávos kezében felmutatott véres, meztelen, ordító csecsemőre. Halkan, hamiskásan - nyilván Ámen sípján - megszólal a Varázsfuvola ismert dallama. És ekkor a színpad mélyéből álomszerű lassúsággal a Betlehemi gyermekgyilkosság című Brueghel-kép páncélos-lándzsás lovasai megindulnak a kalimpáló újszülött felé.)

SÖTÉT

Epilógus

(Bonctani Intézet. Keskeny, üvegtárlókkal, polcokkal szegélyezett sötét szoba, egyetlen ablakból megvilágítva. Egy hosszúkás fémborítású asztalnál sötétruhás asszony ül, cigarettázik, alig mozdul. Az asztal üres.)

NŐI HANG: Reggel kivittek a Bonctani Intézetbe. A kapuban két katona, két orvos, két civil várt. Kezet fogtunk, fölmentünk az épületbe. Egy irodában az orvosszakértők felolvasták, hogy Laci hányas tetemben ismerhető föl. Az ötös számú tetem, aki 178 centiméter magas volt, akinek a koponyaformája... akinek a fogai... azután egy alagsori helyiségben kellett várakozni.

(Nyílik az ajtó, egy fehér köpenyes és egy civil férfi jelenik meg, kerek kocsit tolnak.)

NŐI HANG: Kerek kocsit toltak be, rajta két kapoccsal összefogott lepedő.

ORVOS: Tessék, kérem, nézze meg!

NŐI HANG: Kibontották. Alsóteste múmiásodott, valahogy rászáradt a bőr. Felsőteste szét volt esve, csak a csontok és a koponyája volt meg. Ezer közül is meg lehetett ismerni.

ORVOS: Kérem, írja alá, hogy felismerte!

(Csönd, az asszony a csontok mellé hajol, ott írja alá. A két férfi és az asszony állnak, közöttük a csontok. Egy fegyveres őr néz be az ajtón.)

SÖTÉTRUHÁS NŐ: Engedjék meg, hogy egyedül maradjak vele.

NŐI HANG: Magamra hagytak.

(Az asszony feláll, óvatosan a koponyát kézbe fogja, leül ölében a koponyával. Mozdulatlan.)

NŐI HANG: Foghattam a fejét. Nézhettem, amivé vált. Végre elbúcsúztam. Később bejött egy tiszt, és örömmel jelentette, hogy sikerült megtalálni a tábornok elvtárs díszkardját, sapkáját és kitüntetéseit, amit felajánlanak emlékébe. A sapka két számmal nagyobb volt, Lacinak sose volt díszkardja és azokat a kitüntetéseket soha, senki se hordta. Mondtam, köszönöm, ezekre nem tartok igényt. Mintha már nem is élnék, olyan tompa voltam. Aztán vettem egy fekete kalapot, kesztyűt és kis csomagommal elindultam az Élmunkás tér felé.

(A zenekar azt a halk, nyekergő, surrogó zenét játssza, amit a Nyitányból már ismerünk.)

VÉGE